

hornické listy

ČASOPIS ZAMĚSTNANCŮ SKUPINY SD

2024/1

90 let od tragédie na Nelsonu

Horníci uctili památku
mrtvých kolegů

Nový výrobní ředitel SD

Jaké výzvy čekají
Pavla Komrsku?

Loučení s nejvýkonnějším zakladačem

Po velkostroji zůstává obří
dílo – výsypka Pokrok

hornické listy

VYDAVATEL

Severočeské doly a. s.
Boženy Němcové 5359
430 01 Chomutov

ČÍSLO REGISTRACE

MK ČR E 3126

ŠÉFREDAKTOR

Kateřina Táborská
katkataborska@gmail.com

REDAKČNÍ RADA

Předseda

Rudolf Kozák

Členové

Vladimír Andrášek
Vladimír Bergerhof
Jiří Dubiczki
Rostislav Kubíček
Viktor Hrdina
Karel Skramuský
Jaromír Šeps
Pavel Vocásek

TISK

Tiskárna AKORD Chomutov, s. r. o.

Elektronickou podobu
Hornických listů najdete
na www.hornicke-listy.cz

Vybíráme z tohoto vydání

ROZHOVOR

„Největší výzvou bude sezónnost těžby,“ říká v rozhovoru pro Hornické listy nový výrobní ředitel SD Pavel Komrská

10

SEVEROČESKÉ DOLY SLAVÍ 30 LET OD SVÉHO ZALOŽENÍ

- vznik akciové společnosti
- historické milníky prvního desetiletí
- rozhovor s prvním generálním ředitelem Vratislavem Vajnarem

14

POMÁHÁME

Dotační program zlepšil ovzduší v Mariánských Radčicích

22

SVĚT DOLŮ

Loučení s nejvýkonnějším
zakladačem ZP 10 000

24

HISTORIE

90 let od tragédie na dole Nelson:
pieta v Oseku, historie důlního
neštěstí a nezvyklý osud památníku

30

Vážené kolegyně, vážení kolegové
a čtenáři Hornických listů,

rok 2023 pro Severočeské doly přinesl několik hospodářských úspěchů. Podařilo se nám splnit stanovený roční cíl ukazatele EBITDA a významně překročit i jeho hodnotu z roku 2022. Tržby z prodeje uhlí překročily 20 mld. Kč, a dosáhly tak svého historického maxima. Tyto tržby i příznivý vývoj v oblasti nákladů umožnily docílit kladného výsledku hospodaření.

Objem hrubé těžby uhlí odpovídal požadavkům na dodávky uhlí a dosáhl 15,7 mil. tun. Pro zajištění plynulého chodu těžby bylo odkryto a uloženo 63,1 mil. m³ skrývky, což představuje meziroční navýšení zhruba o 8,6 mil. m³. Hlavními odběrateli uhelné produkce Severočeských dolů jsou nadále elektrárny a teplárny Skupiny ČEZ, které odebraly v loňském roce téměř 70 % celkové odbytové těžby, dodali jsme jim téměř 11 mil. tun energetického uhlí. Stanovených ročních hodnot jsme dosáhli u produkce tříděného uhlí pro malé a střední tepelné zdroje, komunální sféru a domácnosti a také u energetického uhlí pro externí odběratele. Meziročně poklesly požadavky na dodávky uhlí jak od mateřské společnosti, tak externích zákazníků. Vyšší cena elektrické energie, která ovlivňuje cenu za naši produkci, však umožnila i přes tento pokles dosáhnout meziročně vyšších tržeb za uhlí.

V pozitivních hospodářských výsledcích se však neprojevil pouze objem odbytové těžby a realizované tržby, ale také příznivý vývoj zásadních nákladových položek. Především se jednalo o vývoj ceny elektrické energie, která oproti předpokladům při stanovení ročního plánu přispěla svým klesajícím trendem v průběhu celého roku 2023 ke značné úspoře nákladů, což pozitivně působilo proti výraznému meziročnímu nárůstu ostatních nákladových položek. Vedle cenového růstu se ve výši ostatních nákladů promítly také zákonné povinnosti. V roce 2023 jsme vytvořili první část rezervy na technickou likvidaci v souladu s požadavkem horního zákona, a to pro obě těžební lokality.

V roce 2023 jsme realizovali řadu významných investic, za připomenutí stojí především pořízení kolesového rýpadla KK 1600, které již úspěšně prošlo provozními zkouškami, či přeložka uhelných odtahů v jižních svazích DB. Celkem jsme na investiční záměry vynaložili 2 787 mil. Kč.

Závěr roku znamenal dva zásadní úkoly – tvorbu ročního plánu 2024 a jednání o kolektivní smlouvě pro nadcházející období. Pro roční plán 2024 je stanoven ambiciózní předpoklad v oblasti odbytové těžby uhlí ve výši 17 mil. tun uhlí, s čímž se pojí předpokládaný objem těžby skrývky 56,3 tis. m³. V tomto roce předpokládáme pozitivní vývoj v oblasti významných nákladových položek, především ceny elektrické energie. Nejvýznamnějším nákladem společnosti se tak opět stanou mzdové náklady.

V oblasti personální politiky se nám podařilo vyjednat s odborovými organizacemi působícími ve skupině SD prodloužení platnosti kolektivní smlouvy Severočeských dolů do 31. 12. 2027 a zvýšení osobních tarifních mezd zaměstnanců, přiznaných k 31. 12. 2023, o 2 500 Kč na zaměstnance, minimálně však o 7,5 %. Nadále také zůstávají zachovány všechny poskytované benefity sjednané v kolektivní smlouvě.

Protože je nadále naší prioritou vytváření bezpečného pracovního prostředí, splnili jsme v roce 2023 společným úsilím stanovené bezpečnostní ukazatele v oblasti úrazovosti a počtu požárů. V roce 2023 jsme v Severočeských dolech zaevidovali celkem 20 pracovních úrazů se záznamem a celkem 7 požárů způsobených technickou závadou, což nejen znamenalo dodržení stanoveného ukazatele pro rok 2023, ale také umožnilo vyplatit cílovou odměnu vázanou na tyto ukazatele. Ve výplatě za měsíc leden byla proto každému zaměstnanci vyplacena odměna ve výši 20 000 Kč.

Přeji nám všem, abychom dokázali dosahovat stabilních výsledků a stále lepších ukazatelů v oblasti bezpečnosti i v nadcházejícím období.

Zdař Bůh!

Ing. Jan Kratochvíl, LL.M.
člen představenstva a finanční ředitel

SETKÁNÍ NA ZAČÁTKU ROKU

Začátkem roku uspořádalo vedení společnosti setkání s vedoucími a techniky na obou důlních lokalitách. Jejich cílem bylo informovat o výsledcích uplynulého roku a také seznámit zaměstnance s plánem SD na rok letošní i s rozvojovými plány do budoucna.

Součástí setkání bylo také rozloučení s končícím výrobním ředitelem Jiřím Nerudou, který v Severočeských dolech strávil dlouhých 42 let. S novým členem představenstva společnosti a výrobním ředitelem Pavlem Komrskou blíže seznamuje rozhovor na straně 10.

Generální ředitel Ivo Pěgřímek informoval o dlouhodobých výhledech SD a výzvách, kterým bude společnost v nejbližších letech čelit. Půjde především o vyšší sezónnost těžby uhlí, kdy poptávka bude v létě klesat a v zimě stoupat. Sdělil také, že SD rozvíjí řadu dalších projektů, které by do budoucna zajistily perspektivu společnosti i zaměstnancům. Příkladem je projekt recyklace baterií, instalace fotovoltaických elektráren či těžba lithia.

V případě Dolů Bílina v současnosti firma řeší povolení hornické činnosti do roku 2035. Výsledkem dosavadního povoloovacího procesu je rozhodnutí Obvodního báňského úřadu v Mostě, proti kterému se však některé organizace a také město Litvínov odvolaly. Český báňský úřad proto přezkoumává závazná stanoviska jednotlivých institucí. Technický ředitel SD Pavel Sluka nastínil hlavní investiční záměry pro letošní rok. Důlní společnost čeká modernizace a oprava velkостrojů KU 300.29 a K 2000/K101. V plánech je též výstavba nové jídelny pro DB. Nejvýznamnější investicí dokončenou v roce uplynulém patřilo pořízení nového rýpadla řady TC2 – KK 1600/K112, které již pracuje v DB. Další důležitou investicí pak byla přeložka uhelných odtahů DB. Podrobnosti o ekonomických výsledcích a výhledech na tento rok přináší úvodník finančního ředitele Jana Kratochvíla.

DĚTSKÁ ZIMNÍ REKREACE

Již potřetí pořádá Odborová organizace č. 1 ve spolupráci s kolegy z ostatních odborových organizací skupiny SD pro děti svých zaměstnanců v době jarních prázdnin dětskou zimní rekreaci. Děti zaměstnanců, v doprovodu dospěláků z řad našich kolegů, zamířily na Benecko, konkrétně do horského penzionu Na Rychlově. Děti si v ryze domácím prostředí, vybudovaném skvělou paní majitelkou, užívají vlastní soukromou sjezdovku s vlekem, zasněžováním a rolbou, pomocí které vykoulí pan majitel každý den dokonalý „manšestr“. Podmínky jsou vhodné pro výuku lyžování. Za celou éru dětských zimních rekreací vychoval kolektiv dospěláků desítky začínajících lyžařů, kteří ovládnou po jednom týdnu základy lyžování a bezpečně sjedou sjezdovku. Při nepříznivém počasí děti mohou vyrazit na výlet do Jilemnice, případně se jet vykoupat do krytého bazénu ve Vrchlabí. Samozřejmostí jsou večerní společenské hry a soutěže. Velké poděkování patří zaměstnavateli, který pro potřeby rekreace vždy uvolnil dozorující vedoucí. Jedinou kaňkou na tom všem je oproti minulým zimám menší zájem našich dětí a jejich rodičů. Lze se jen domnívat, zdali je to dáno odrůstáním dětské „šachťácké populace“, či novými možnostmi, které dnešní doba mladým nabízí.

Text a foto: Petr Švácha

RADOVESICE LÁKAJÍ TURISTY I CYKLISTY

Zrekultivovaná Radovesická výsypka u Bíliny s jarem opět ožije akcemi pro veřejnost, díky kterým může poznat tento zajímavý kout přírody. V dubnu se uskuteční tradiční turistický pochod a na začátek června chystají bílinští cyklisté druhý ročník silničního závodu.

Turistický pochod na Radovesickou výsypku se bude konat 27. dubna ve spolupráci bílinského infocentra a Bílinské přírodovědné společnosti. Ta stojí za vybudováním naučné stezky, vedoucí přes Radovesickou výsypku. Jarní putování na Radovesickou výsypku povede ornitolog Jiří Vaník. Cesta povede po sukcesních plochách za ptactvem a nebude chybět ukázka kroužkování ptáků. Začátek výletu je v 9 hodin.

Další akcí pak bude po loňském úspěchu premiéry druhý ročník silničního závodu s názvem O Radovesickou kostku. Startuje v neděli 9. června v 11 hodin v areálu MŠ Hrobčice. Prvního ročníku se zúčastnilo 130 závodníků a dle ohlasů se závod velmi vydařil. Akci pořádá Cyklistický klub SK FAVORIT Bílina z. s., jako součást oslav 115 let cyklistiky na Bílinsku. Stejně jako při premiéře Radovesické kostky je partnerem akce akciová společnost Severočeské doly.

Foto: Marcel Špička

OSLAVY 30 LET SD

Severočeské doly si budou letos po celý rok připomínat 30. výročí od založení akciové společnosti. Součástí bude nejen historický seriál v Hornických listech, ale i velká zářijová oslava. Důlní společnost také připravila pro letošní rok speciální logo. V duchu 30. výročí Severočeských dolů se ponese také 135. skok přes kůži. Starobylá hornická slavnost se totiž bude po letech opět konat v Chomutově. Pořadatelem je proto vedle Hornicko-geologické fakulty Technické univerzity Ostrava i skupina SD. Konat se bude v pátek 26. dubna. Sraz účastníků je před budovou ředitelství SD v Chomutově, odkud vyjde ve 14 hodin průvod. Slavnost skoku přes kůži pak začne v 17 hodin v městském divadle v Chomutově. Naposledy se slavnost konala v Chomutově před pěti lety, letos jsou SD pořadatelem již podeváté.

Starobylá tradice pochází z roku 1766 ze saského Freibergu, k nám se dostala v polovině 19. století, původně do Příbrami, kde působila Vysoká škola báňská. Jde o tradiční vítání nových členů stavu hornického. Vyvrcholením oslav 30. výročí založení důlní společnosti bude slavnost 21. září opět v Chomutově.

VŠB TECHNICKÁ
UNIVERZITA
OSTRAVA

HORNICKO-
GEOLOGICKÁ
FAKULTA

NADACE ČEZ PODPOŘÍ ÚPRAVU BĚŽECKÝCH STOP I NOVÉ TURISTICKÉ TRASY

Zbrusu nový grant Úprava turistických tratí a běžeckých stop vyhlásila Nadace ČEZ. V prvním kole uspělo 50 projektů z celé České republiky, jejichž žadatelům bylo přerozděleno 19 milionů korun.

Finanční prostředky až do výše půl milionu korun poskytuje Nadace ČEZ na zvelebení, údržbu, obnovu, opravy, či zabezpečení tras. Tři čtvrtiny ze schválených žádostí jsou zaměřené na zázemí pro běžkaře. Druhé kolo příjmu žádostí proběhne letos v září.

Z grantu bude financována například obnova značení, úprava cyklotras, výstavba zastřešených odpočívadel, pořízení skútru pro běžecké stopy apod. Nejvíce úspěšných projektů v prvním kole grantu pochází z Krušných hor – celkem 9, z toho 7 v Ústeckém kraji. Kromě celé řady projektů na podporu a údržbu běžeckých stop jde například o finance na úpravu turistických tras na Radovesické výsypce či na vytvoření nové turistické trasy s edukativními prvky mezi Bílinou, Kostomlaty pod Milešovkou a bývalou obcí Pohradice, navazující na stávající turistické trasy v rámci Českého středohoří.

Foto: Archív MAS Cínovecko

Kolektivní vyjednávání očima odborů

Rok 2023 byl ve znamení vysokých cen energií, vysoké inflace, zdražování základních potřeb zaměstnanců a pokračujícího válečného konfliktu na Ukrajině.

V průběhu roku 2023 byla pro mne jako zástupce zaměstnanců úloha jednoznačná a jediná: získat mimořádné finanční prostředky pro naše zaměstnance ke zmírnění dopadů této nelehké doby. Usilovným, a možná i někdy pro zaměstnavatele nepříjemným, celoročním tlakem jsem argumentoval, že vysoká inflace a následná drahota „snad všeho“ vede naše zaměstnance do začarovaného kruhu. Výsledkem jednání se zaměstnavatelem v průběhu roku bylo vyplacení mimořádné odměny ve výši 20 tisíc Kč, a to v měsíci září. Tato odměna byla vyjednána i pro všechny dceřiné společnosti ve stejné výši.

Dále jsme dosáhli navýšení druhé části dodatkové mzdy, která byla vyplacena se mzdou za měsíc listopad

v průměrné výši 14 300 Kč na každého zaměstnance, tedy došlo ke zvýšení o 8 800 Kč. Toto navýšení bylo taktéž vyjednáno i pro všechny dceřiné společnosti ve stejné výši. Toto vše se podařilo vyjednat nad rámec běžného kolektivního vyjednávání. Samotné kolektivní vyjednávání bylo jako vždy velice těžké, a to i s přihlédnutím ke složité době, poznamenané vysokými cenami energií, dvoucifernou inflací a všudypřítomným zdražováním. Jednání bylo tvrdé, ale korektní, ukončené podpisem obou stran v měsíci listopadu 2023. Hlavní výsledky kolektivního vyjednávání pro rok 2024 jsou:

1. S účinností od 1. 1. 2024 se měsíční osobní tarifní mzdy zaměstnanců přiznané k 31. 12. 2023 zvýší o 2 500 Kč, minimálně však o 7,5 %.
2. S účinností od 1. 1. 2024 se základní mzdy zaměstnanců s individuální smlouvou sjednané

k 31. 12. 2023 zvýší o 2 500 Kč. V roce 2024 bude zajištěn takový objem mzdových prostředků, aby byl umožněn růst základních mezd zaměstnanců s individuální smlouvou od 1. 1. 2024 v průměru o 7,5 %.

3. Se mzdou za měsíc leden bude vyplacena jednorázová odměna ve výši 20 000 Kč na zaměstnance.
4. Zaměstnavatel a odbory se dohodli na prodloužení platnosti kolektivní smlouvy do roku 2027.

Tento výsledek považují představitelé Sdružení odborových organizací SD a dceřiných společností za velký úspěch, kdy vyjednávání dosáhlo maxima možného.

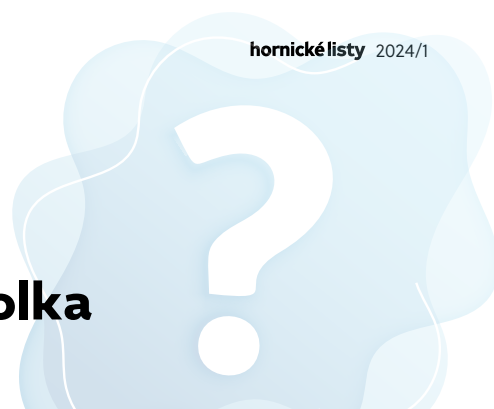
Veliký dík patří zaměstnavateli za velice konstruktivní přístup při vyjednávání.

Ing. Josef Slunečka
Předseda SOO SD a s.
a dceřiných organizací

OTÁZKA PRO:

personálního ředitele Ing. Josefa Molka

Severočeské doly uzavřely v listopadu roku 2023 kolektivní vyjednávání s odborovými organizacemi, působícími ve skupině SD. Výsledkem je prodloužení platnosti kolektivní smlouvy do roku 2027. V kolektivní smlouvě však nyní nejsou žádné zmínky o sociálním fondu. Jaké to bude mít dopady na poskytování benefitů zaměstnancům?

V uzavřené kolektivní smlouvě skutečně již není uveden sociální fond, jeho plnění a využití. Není to ale z toho důvodu, že bychom v roce 2024 chtěli jakýkoliv zaměstnanecký benefit rušit. Měníme pouze způsob, jakým jsou tyto benefity financované. V minulosti se benefity zaměstnanců hradily ze sociálního fondu, který byl naplňován akcionářem ze zisku, a to každoročně ve výši, která odpovídala 2,5 % celkových mezd. Zaměstnavatel i při nárůstu cen zejména v oblasti závodního stravování ponechal stravné hrazené zaměstnanci na původní hodnotě. Dostali jsme se proto do situace, kdy standardní příjem do sociálního fondu již nestačil pokrýt výdaje. Pro rok 2023 jsme získali souhlas jediného akcionáře a sociální

fond byl mimořádně doplněn částkou 20 milionů korun. Ovšem do budoucna by se tato situace mohla opakovat a my bychom ji znovu museli řešit mimořádnými kroky. Dále došlo k zásadním legislativním změnám v oblasti zdrojů financování zaměstnaneckých benefitů, některé z nich jsou daňově uznatelnými náklady a financování ze sociálního fondu by bylo neefektivní. Z tohoto důvodu zaměstnavatel rozhodl zrušit od roku 2024 systém sociálního fondu, jak fungoval dosud. Benefity budou nyní financovány přímo z nákladů společnosti. Rozsah poskytovaných benefitů zůstává zachován.

V souvislosti se změnou daňových předpisů je stanoven nezdaněný

limit čerpání caterie na hodnotu 20 tisíc Kč a hodnota stravenky, která převyší částku 116,20 Kč za jídlo, je daněna, zaměstnanec tak formou daní a pojištění dále uhradí cca 3,40 Kč/jídlo (např. standardní teplé jídlo 18 + 3,40 Kč).

Je třeba zdůraznit, že uvedený postup je jednotný v rámci skupiny Severočeské doly.

Přehled pracovních úrazů

LEDEN AŽ PROSINEC 2023

	CELKOVÝ POČET ZAEVIDOVANÝCH ÚRAZŮ		ROZDÍL	Z TOHO ÚRAZŮ SE ZÁZNAMEM		ROZDÍL
	2023	2022		2023	2022	
DB	46	38	+ 8	16	9	+ 7
DNT	11	17	- 6	4	8	- 4
Správa a.s.	1	2	- 1	0	1	- 1
SD celkem	58	57	+ 1	20	18	+ 2

LEDEN 2024

	CELKOVÝ POČET ZAEVIDOVANÝCH ÚRAZŮ		ROZDÍL	Z TOHO ÚRAZŮ SE ZÁZNAMEM		ROZDÍL
	2024	2023		2024	2023	
DB	6	4	+ 2	2	2	0
DNT	0	2	- 2	0	0	0
Správa a.s.	0	0	0	0	0	0
SD celkem	6	6	0	2	2	0

Rekultivace v roce 2023

Téměř 120 hektarů rekultivovaných ploch dokončily vloni Severočeské doly na svých lokalitách Bílina a Tušimice. Vytváření nové krajiny s obnovením všech základních funkcí zrekultivovaných území a jejich nenásilné zapojení do okolní krajiny pod Krušnými horami je hlavním a nejdůležitějším cílem rekultivačních prací. Lidem a přírodě vrátily za dobu své historie Severočeské doly již více než šest tisíc hektarů zemědělské půdy, lesů, vodních ploch a dalších lokalit.

**DOKONČENÉ REKULTIVACE
V ROCE 2023**

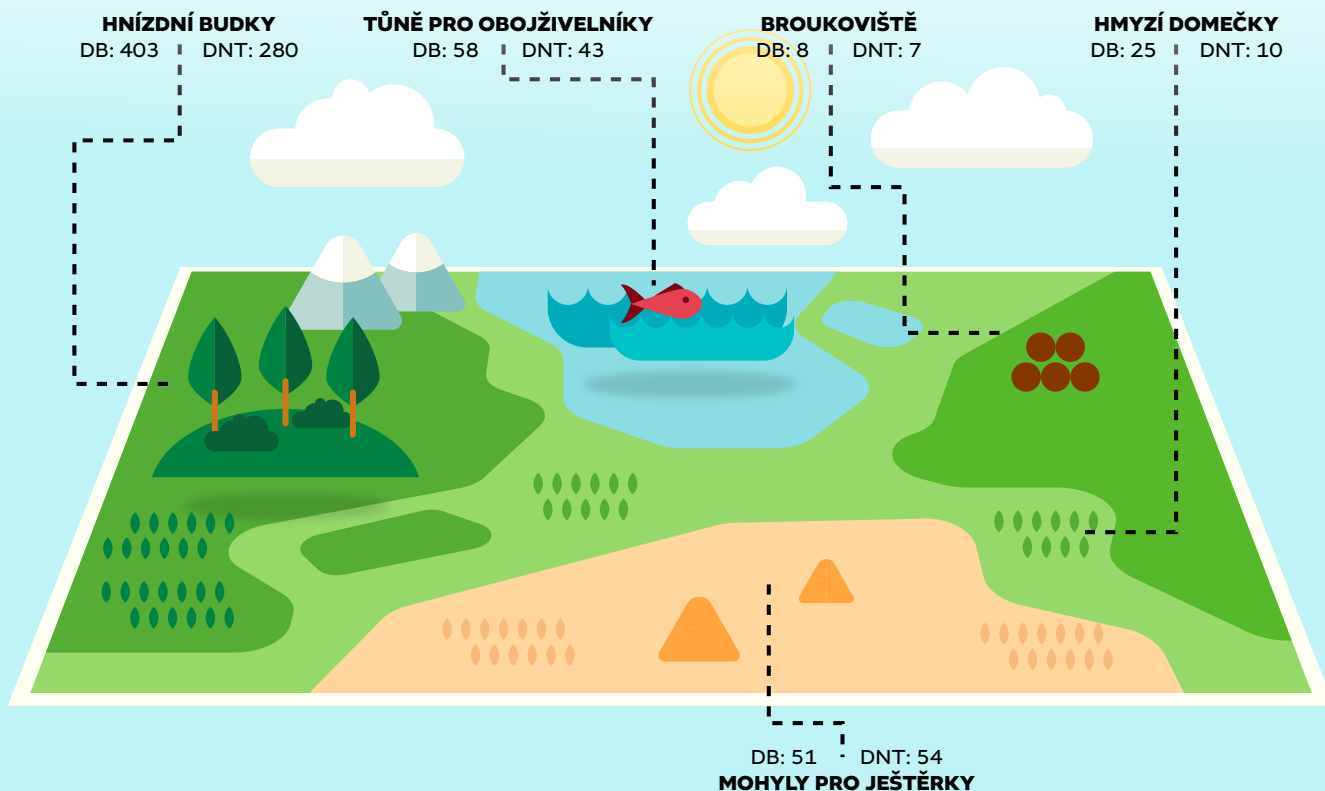
**ZAHÁJENÉ REKULTIVACE
V ROCE 2023**

**DOKONČENÉ REKULTIVACE
CELKEM k 31. 12. 2023**

PRVKY PRO BIODIVERZITU

Neobvyklý postup v Tušimicích: Skrývka pomáhá v těžbě uhlí

Zvláštní situace ve střídavé těžbě skrývky a uhlí dvěma velkostroji skrývky na jednom řezu nastala v závěru loňského roku na dole Nástup Tušimice. Stroj i lidé ze Skrývky tak pomáhají v těžbě uhlí. V letošním roce je naplánováno vytěžit tímto způsobem 700 tisíc tun uhlí.

Text a foto: Kateřina Tábořská

Použití dvou velkostrojů na třetím skrývkovém řezu umožnilo rozhodnutí odstavit pro rok 2024 těžbu skrývky na prvním řezu, která měla dostatečný předstih před postupem na řezu druhém. „*Nabízela se proto možnost využít uvolněné rýpadlo SchRs 1550/K 109 z prvního řezu a ulehčit rýpadlu na třetím řezu,*“ vysvětluje vedoucí Skrývky DNT Jiří Nebeský.

Podobná spolupráce útvarů Skrývky a Lomu probíhala v minulosti běžně v případech, kdy skrývkový řez měl ve svém postupu uhlí a bylo potřeba jej prostřednictvím pásových dopravníků dostat na dopravníky Lomu. Byla k tomu použita násypka a sesyp s tzv. pluhem na pásovém dopravníku Skrývky. Celé zařízení umístěné nad pásovým dopravníkem Lomu umožňovalo předat vytěžené uhlí dále ke zpracování.

Přestože tedy s různými kombinacemi těžby uhlí a skrývky už mají pracovníci své zkušenosti, tohle byla situace zcela nová. V průběhu září a října se velkostroj SchRs 1550 přesunul po asi dvou a půl kilometrové trase z prvního řezu na západní stranu třetího a v závěru roku mohl v jižní části porubní fronty začít s těžbou uhlí a výklizu. Podle vedoucího Skrývky DNT toto řešení nevyžadovalo žádné zvláštní a nákladné úpravy velkostrojů a pásových dopravníků. Přizpůsobit se muselo jen ovládání, vzájemné blokování a monitorovací software.

V praxi to znamená, že na jednom skrývkovém řezu dnes pracují dva velkostroje. Přibližně tři kilometry od sebe se střídají v těžbě skrývky KU 800.20 a těžbě uhlí a nutného výklizu SchRs 1550. Pásové dopravníky třetího skrývkového řezu přepravují jednou uhlí, které putuje dál až k pásovým dopravníkům útvaru Lomu, a podruhé

skrývku a výkliz na zakladač, který na těžžené hmoty ukládá na výsypku.

Oba stroje ovládá střídavě jedna osoba. „*Spolu s vedoucím výroby a báňským specialistou se snažíme plánovat těžbu tak, aby probíhala vždy několik dní na jednom velkostroji a aby střídání osádek probíhalo dle předem plánovaných směn,*“ říká vedoucí Skrývky. Velmi důležitá je spolupráce a vzájemná komunikace dispečinků Skrývky a Lomu. „*Spolupráce nám funguje. Hlavní přínos neobvyklého způsobu těžby se bude projevovat především v zimních měsících, kdy těžbou uhlí pomáháme vykrývat odbytové špičky a zásoby na homogenizační skládce. Současně s uhlím se těží i velké množství výklizu, čímž dochází k celkovému odlehčení prostoru v této části porubní fronty jižního křídla uhelného lomu,*“ doplňuje vedoucí. Plán zatím počítá s tím, že tento způsob těžby v Tušimicích bude probíhat po celý letošní rok.

Největší výzvou bude sezónnost těžby, říká nový výrobní ředitel

Novým členem představenstva Severočeských dolů a výrobním ředitelem společnosti se v lednu stal Ing. Pavel Komrska, MBA., LL.M., dosavadní manažer útvaru strategie a projektů. Vystudovaný hornický inženýr pracuje v SD již 23 let a prošel řadou funkcí od revírníka, směnového inženýra či ředitele provozu po báňského specialistu. Jaké výzvy čekají nového výrobního ředitele? Čemu se dosud věnoval? A proč se mu říká Indián? Čtenářům Hornických listů se Pavel Komrska představuje v rozhovoru.

Text: Kateřina Tábořská
Foto: Tomáš Branda

V minulosti jste se hodně věnoval projektům v oblasti odbytu tříděného uhlí. Jaké to konkrétně byly?

Trh se neustále mění a my musíme pružně reagovat na požadavky zákazníků a přizpůsobovat naši výrobu. Velká změna nastala právě v odbytu tříděného uhlí. Díky automatickým moderním kotlům přešla řada odběratelů z kostky či ořechu 1 na ořech 2. Naše výroba byla přitom primárně nastavena na produkci větších frakcí. V rámci těchto změn jsme realizovali několik projektů. Specialitou byl vývoj a nasazení dvou ostnatoválcových drtičů na Úpravně uhlí Ledvice. Zjednodušeně dokáže tento stroj jedním stiskem vyrábět z kostky ořech 2. Obdobně dnes dokážeme z kostky vyrábět i hruboprach, určený především pro menší kotelní a výtopny ve městech. Dalším důležitým opatřením bylo přímé vyvedení ořechu 2 pásovým dopravníkem z hrubé třídičky na nakládku kamionů. Díky snížení množství přesypů uhlí tolik nedegraduje, což znamená značné úspory a dosažení většího podílu požadovaného produktu. Všechna tato opatření jsou navržena tak, aby dokázala rychle reagovat na konkrétní poptávku, která se u tříděného uhlí výrazně mění z měsíce na měsíc.

Budoucnost zřejmě přinese ještě výraznější výkyvy trhu...

Výkyvy trhu budou větší a příprava těžby tím pádem náročnější. Do budoucna už nepůjde o změny v druzích uhlí, na které jsme reagovali dosud, ale o sezónnost těžby. Ta se začíná projevovat už nyní vlivem letního výkonu fotovoltaických elektráren a dalších obnovitelných zdrojů. V létě tedy bude poptávka po uhlí stále klesat a v zimě naopak stoupat v závislosti na tom, jak bude potřeba říditelnými zdroji vyrovnávat nízké výkony těch obnovitelných.

S nečekaným výkyvem trhu už se SD vypořádá musely, v roce 2022 po napadení Ukrajiny a začátku energetické krize. Vypořádaly se doly s touto výzvou se ctí?

Poptávka byla skutečně obrovská. Mnoho zákazníků, průmyslových i maloodběratelů, kteří měli možnost vyměnit plyn za uhlí, tak učinilo. Bylo to náročné, ale dokázali jsme poptávku pokrýt. Velké nároky to kladlo nejen na těžbu, ale i na logistiku – potýkali jsme se především s nedostatkem vlaků. S čistým svědomím ale můžeme říct,

že nikdo kvůli nám nemusel zhasnout či mrznout. Věřím, že to přispělo k uvědomění, že uhlí je stále potřeba a my za něj dosud nemáme náhradní zdroje.

Sezónnost poptávky bude klást velké nároky na organizaci těžby. Jak se s tím vypořádá koncepce výroby na roky 2024 až 2028, kterou nyní připravujete?

Připravujeme několik modelů těžby, které budou respektovat budoucí sezónnost. Nebude to jednoduché. Každá lokalita je jiná, ať už co do výroby druhů nebo do stavu rozfárání. V Tušimicích, kde se těží především energetické uhlí, je možné kombinovat letní těžbu skryvky a zimní těžbu uhlí a také střídavé využití velkostrojů. Pro Bílinu bude hledání řešení složitější, protože tam již určitá sezónnost funguje nyní a je rozdílná pro jednotlivé vyráběné druhy paliv. Bude třeba jednat s velkými zákazníky o průběžném

naskladňování a využívání skládek uhlí, ať už našich nebo zákazníků.

Součástí tedy budou i změny ve využití skládek?

Budeme s nimi muset víc a víc pracovat, abychom na maximum využili jejich kapacity a schopnosti. Znamená to také řešit minimalizování negativních jevů, jako je možnost zahoření. Skládky by nám mohly pomáhat v lepším rozložení těžby v průběhu roku.

Nakolik důležitá bude v budoucnu kvalita?

Bude naprosto zásadní pro to, abychom si udrželi stávající zákazníky. Je důležité vycházet vstříc specifickým požadavkům zákazníků na kvalitu i pravidelnost dodávek. Na tom pracujeme průběžně. Kvalita, dostupnost a spolehlivost dodávek může přispět k tomu, že zákazníci budou mít zájem zůstat nadále u uhlí.

Důl Bílina se vloni potýkal s velkými problémy ve skryvce. Hledáte řešení?

Po několika letech se na pátém a šestém řezu znovu objevily velmi pevné polohy pískovce. Odhadujeme jejich množství na 58 tisíc kubíků, které bylo nezbytné separátně odtěžit z postupů velkostrojů. Výrazně to zpomalilo postup velkostrojů a přináší to s sebou řadu dalších negativ a problémů: vysoké nároky na údržbu a opravy strojů, které se potkají s těžkým terénem, nutnost nasazení trhacích prací a těžké mechanizace, časté prostoje. Klade to zároveň velké nároky na řidiče velkostrojů, kteří musí být velmi ostražití, vyhýbat se nebezpečným pevným plochám a zároveň je dobře očistit pro další odtěžení. Musíme se tomu nyní intenzivně věnovat, abychom nebrzdili budoucí těžbu uhlí. Vytvořili jsme pracovní

skupinu, která aktuálně problém řeší. Hledáme cesty, jak efektivně odvozit materiál a jak v předstihu tyto pískovce odtěžovat, abychom minimalizovali ztráty v těžbě skrývky. Naštěstí máme zkušené lidi, kteří podobnou situaci před deseti lety již zažili.

Pro důl Bílina se dosud nepodařilo dosáhnout definitivního povolení k hornické činnosti do roku 2035, a to kvůli odvolání několika institucí a organizací. Brzdí to těžbu?

Zatím máme, kde těžit. Plošný rozsah těžby do roku 2035 s povolením hornické činnosti by nám však rozvázel ruce a my bychom mohli strategicky rozvrhnout těžbu. Jde především o stanovení plošného rozsahu těžby, abychom mohli rovnoměrně pokračovat postupem lomu západním směrem a nezačali si deformovat porubní frontu.

V minulosti jste se hodně věnoval také protiprašným opatřením. Navázete na to ve funkci výrobního ředitele?

Polovina projektů, kterými jsem se v minulosti zabýval, byla protiprašná. Je to pro mne velké téma a zůstává i do budoucna. Jakákoliv úprava zařízení je spojená se základní otázkou, nakolik ovlivní hlukem nebo prachem okolí. Součástí každé rekonstrukce nebo nového projektu jsou proto ochranná opatření, která snižují působení negativních vlivů na naše zaměstnance i na nejbližší okolí těžebních lokalit.

Kolegové v dolech vám říkají Indián. Čtete Mayovky, nebo to dělají vaše dlouhé vlasy?

Bude to díky těm vlasům. Dokonce jsem dostal od kolegů indiánskou čelenku. Ve skutečnosti ale chodím se šátkem na hlavě. Pracovník, který má dlouhé vlasy a pohybuje se v blízkosti nezakrytých rotujících částí, má povinnost nosit šátek – tolik citace z instrukce generálního ředitele k bezpečnosti práce. Z toho si asi kolegové odvodili, že jsem Indián. Jen s postupujícími šedinami už nejsem Vinnetou, ale Klekí Petra.

Vy jste prý horník i ve volném čase?

To je pravda, jen nehledám uhlí, ale vzácné rudy a minerály. Zatím jsem nezbohatl, ale už mám ve sbírce třeba šupinky zlata, české granáty nebo minerály se stříbrem či cínem. Využívám různé geofyzikální metody pro hledání vzácných kovů a na dovolenou si vždy беру pánevku na rýžování. Kromě toho se věnuji triatlonu, případně každému z těchto sportů zvlášť, tedy plavání, jízdy na kole nebo běhu. Když to počasí dovolí a není zrovna nutná kravata, jezdím občas na kole i do práce. Je to příjemné spojení koníčku a dopravy.

V Severočeských dolech pracujete už 23 let. Jste srdcař?

Jsem patriot, v hornictví dělám většinu života, takže mým cílem je udržet těžbu co nejdéle. Doufám, že zdravý rozum zvítězí a uhlí bude minimálně, jak bylo stanoveno v Pařížské dohodě, sloužit jako rezervní zdroj energie přes zimní období, abychom zajistili energetickou bezpečnost celé společnosti.

Ing. Pavel Komrska, MBA., LL.M.

- absolvent VŠB Ostrava, Hornicko-geologická fakulta, Hornické inženýrství; College of economics and management; VŠ Jagielloňská v Toruni, Fakulta veřejnosprávních a ekonomických studií
- v SD pracuje od února 2000
- v letech 2000–2011 technický pracovník, revírník, směnový inženýr a vedoucí úseku DB
- od roku 2012 do roku 2014 ředitel provozu
- od roku 2015 báňský specialista, vedoucí odboru řízení vývoje výrobního portfolia a manažer útvaru strategie a projektů
- od roku 2017 člen dozorčí rady PRODECO, a. s.
- od 4. ledna 2024 člen představenstva a výrobní ředitel Severočeských dolů a. s.
- žije v Horním Jiřetíně

30 let

1

Severočeských dolů

Akciová společnost Severočeské doly vznikla rozhodnutím státu 1. ledna 1994. Spojila v sobě dosud nepropojené důlní lokality Tušimice a Bílina. Znamenalo to vybudovat zcela novou strukturu řízení a 50 kilometrů vzdálené lomy organicky propojit v jeden celek. Během prvního desetiletí se SD etablovaly jako nejvýznamnější česká hnědouhelná společnost.

Text: Kateřina Táborská
Foto: Archiv SD

1994–2004: Budování nové značky

Těžké časy hornictví

Špatné životní prostředí v severočeských městech stálo v roce 1989 u prvních výbuchů nespokojenosti, které vedly k velkým demonstracím v Teplicích, Mostě a Ústí nad Labem a které jen krátce předstihly 17. listopad v Praze. Těžba uhlí a především jeho spalování v elektrárnách a teplárnách, stejně jako likvidace obcí kvůli postupu velkolomů, se staly terčem odporu široké

veřejnosti. Pokles průmyslové výroby zároveň vedl i k poklesům odbytu uhlí, a tak se hornictví ocitalo v těžké situaci. Vláda hned v roce 1991 rozhodla o útlumu těžby uhlí a vznikly tzv. územně ekologické limity, které stanovily hranice stávajících lomů a znemožnily otvírku nových. „Na počátku 90. let jsem se aktivně účastnil jednání s poradcem tehdejšího ministra průmyslu Karla Dyby, belgickým ekonomem

Thylbertem Gheyselinckem. Ten měl připravit restrukturalizaci severočeského revíru. Provázela ho pověst muže, který ukončil uhelné hornictví v Belgii. Jednání nebyla jednoduchá. Podařilo se nám ho argumenty a důkladným seznámením se specifiky místních dobývacích podmínek přesvědčit o zachování našeho hnědouhelného hornictví,“ vzpomínal před pěti lety Erich Grünbaum, finanční ředitel SD v letech 1994–2006.

Nové důlní společnosti

Jako první vznikla v roce 1993 v rámci kupónové privatizace Mostecká uhelná společnost, v níž se spojily Doly a úpravny Komořany, Doly Hlubina a Doly Ležáky. První lednový den roku následujícího pak byla založena akciová společnost Severočeské doly, jejímž hlavním akcionářem byl Fond národního majetku. Ten měl tehdy na starosti správu a privatizaci státních firem. V nové firmě se spojily dosud oddělené lomy v Tušimicích a Bílině. Znamenalo to spojení složité nejen teritoriálně, ale i ekonomicky. Náročné geologické podmínky a mocná vrstva skrývky na dole Bílina vedly ke špatným ekonomickým výsledkům. V určité době se dokonce uvažovalo o uzavření ztrátového a zadluženého lomu. Tehdejší vedení společnosti však bylo přesvědčeno, že kvalitní nízkosíraté uhlí z Bíliny má velkou perspektivu. „Věděli jsme, že bílinské uhlí bude v budoucnu potřeba a že i zde je možná těžba v ekonomicky přijatelných podmínkách,“ byl přesvědčen Erich Grünbaum. Hovoří o tom i bývalý generální ředitel SD Vratislav Vajnar v rozhovoru na následujících stranách. Už první roky společného fungování jim daly za pravdu. Přestože se po roce 2000 objevily pokusy o privatizaci SD, v roce 2004 byl tento proces zastaven.

Úspěšné spojení

První roky nové společnosti byly ve znamení přestavby řídicích struktur a racionalizace procesů v ekonomických i technických oblastech. Oddělilo se strategické řízení, které zajišťovaly centrální útvary, od operativního přímo

v jednotlivých lokalitách. Výsledkem zdařilé restrukturalizace byly hned od počátku dobré ekonomické výsledky, které umožnily zaplacení starých dluhů, jež nová společnost zdědila. Již po dvou letech byly SD objemem těžby největší českou hnědouhelnou

společností. Od počátku začaly SD také pracovat na zlepšení pošramocené pověsti hornictví. Vedení společnosti navázalo kontakty se sousedními městy a obcemi a začalo naslouchat jejich problémům. Výsledkem bylo zahájení výstavby prvních opatření, která

1994

VZNIKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST SEVEROČESKÉ DOLY S GR V RATISLAVEM VAJNAREM V ČELE

1995

HLAVNÍM SÍDLEM SE STÁVÁ KANCELÁŘSKÁ BUDOVA V CHOMUTOVĚ

1996

SD SE STÁVÁJÍ OBJEMEM PRODUKCE NEJVĚTŠÍ ČESKOU HNĚDOUHELNOU SPOLEČNOSTÍ

- 1 Rýpadlo K 10 000/K 74, největší velkostroj v Československu, těžil od 70. let minulého století na Bílinsku.
- 2 Po zkušebním provozu a komplexních zkouškách převzaly DNT v roce 2002 nové rýpadlo SchRs 1550/K 109.
- 3 Historický snímek ze závodu Doly Nástup Tušimice.
- 4 Vozový park dolů, autodoprava patřila k prvním samostatným společnostem, vyčleněným z SD.

uhlí tak v prvním desetiletí nezaznamenala výraznější výkyvy.

Nová technika

Již od poloviny 90. let se vedení společnosti pustilo do systematické obnovy techniky a těžebních technologií, která pokračuje dodnes. Na DNT šlo o rozhodnutí nahradit tři velkostroje typu TC2 ze 60. let minulého století. V letech 2000 až 2005 dodal tradiční výrobce velkostrojů Vítkovice – PRODECO dvě rýpadla a jeden zakladač.

Stejná společnost pak v roce 2000 dodala dva skládkové stroje pro novou moderní velkokapacitní homogenizační skládku DNT. Na ploše 13 hektarů se míchá kvalitní a méně kvalitní uhlí z Tušimic tak, aby jeho parametry vyhovovaly kvalitativním požadavkům elektráren. Skládku pomáhá k vytěžení maximálního množství uhelných zásob.

Nových moderních strojů se dočkal také důl Bílina. Hned v roce 1995 bylo dokončeno kompaktní rýpadlo K 650.3. Rekonstrukcemi

měla minimalizovat dopady těžby na život v obcích. V roce 1996 se začaly stavět první ochranné valy a sázet lesní pásy. Vedle této činnosti začaly SD pomáhat okolním městům a obcím také prostřednictvím darů, určených na zlepšení života obyvatel.

Rozhodnutí ČEZ o obnově hnědouhelných elektráren v souladu se zákonem o čistotě ovzduší přineslo Severočeským dolům další perspektivu. Dlouhodobá obchodní smlouva, uzavřená v roce 1997, zajistila budoucí odbyt tří čtvrtin vytěženého paliva. Hrubá těžba

1997

INSTALUJÍ SE PRVNÍ AUTOMATICKÉ MĚŘICÍ STANICE NA PRACH

1998

ČEZ SE STÁVÁ TŘETINOVÝM AKCIONÁŘEM SD

1999

ROK VELKÝCH INVESTIC DO STROJŮ, PÁSOVÉ DOPRAVY A ÚPRAVNY DNT

5

prošly také velkstroje nejpočetněji rozšířené řady KU 300, zásadní modernizace se týkaly zejména jejich řídicích systémů. Modernizací prošla v minulosti Úpravná uhlí v Ledvicích, která je v provozu od 60. let minulého století. Hlavní snahou zde bylo zlepšení životního prostředí pro zaměstnance i okolní obce. Mezi zásadní inovace patřily mokré hladinové

odlučovače, odsávání prachu, rekonstrukce skládky mouru a další. V roce 1997 v úpravně vznikla aditivační stanice, která umožňovala výrobu aditivovaného uhlí, při jehož spalování vzniká méně síry.

Nejcennější ve firmě

Severočeské doly patří mezi společnosti, které si svých zaměstnanců

váží a oceňují je. Důkazem toho je fakt, že mnozí z nich u ní stráví celou svou profesní kariéru. A v řadě případů překračuje hornická tradice generace.

V časech, kdy se oba doly spojily v jednu firmu, měly SD přes osm tisíc zaměstnanců. V začátcích se musela firma vypořádat s přezaměstnaností, nevhodnou strukturou i poklesem

2000

ZPROVOZNĚNA HOMOGENIZAČNÍ SKLÁDKA DNT

2001

SD MAJÍ VLASTNÍ LABORATOŘ PRO SLEDOVÁNÍ VYPOUŠTĚNÝCH VOD

2002

SD ZÍSKALY VÝZNAMNÝ PODÍL V DODAVATELSKÉ FIRMĚ PRODECO

6

těžby, a tak bylo nesnadným úkolem propouštění. Racionalizace práce dokázala do roku 2000 snížit počet zaměstnanců na šest tisíc, aniž by utrpěla kvalita či bezpečnost práce. Dobré ekonomické výsledky naopak umožňovaly trvale zvyšovat mzdy i další benefity, jako je závodní stravování, lékařská péče, příspěvky na penzijní a životní pojištění či

7

na volnočasové aktivity. Už v roce 1999 začala v SD tradice každoročního oceňování nejlepších zaměstnanců, která přetrvává dodnes.

Součástí restrukturalizace bylo vyčlenění vedlejších, netěžebních činností do samostatných firem. První takto vyčleněnou činností byly v roce 1997 provozování autodopravy DB (dnes REVITRANS) a vrtných a trhacích

prací. V následujících letech vznikly v rámci Skupiny SD dceřiné společnosti SD – Kolejová doprava, SD – 1. strojírenská, SD – Humatex. V prvním desetiletí se také podařilo získat nadpoloviční podíl v inženýrsko-dodavatelské strojírenské společnosti Vítkovice – PRODECO, která je hlavním dodavatelem těžebních technologií pro SD.

..... 2003

PO 34 LETECH KONČÍ BĀŇSKÝ PROVOZ NA RADOVESICÍCH

..... 2004

PROCES PRIVATIZACE STÁTNÍHO PODÍLU V SD BYL ZASTAVEN

- 5 Skládka mouru v Úpravně uhlí Ledvicích prošla první rekonstrukcí v roce 2001.
- 6 Nová společnost věnovala velké úsilí rekultivacím a ochranným opatřením.
- 7 V roce 2000 byl uveden do provozu nový zakladač na DNT a současně byla zahájena montáž prvního ze skryvkových rýpadel.

Spojení Bíliny a Tušimic bylo správným řešením pro hornictví, říká Vratislav Vajnar

2. ledna roku 1969 nastoupil do podnikových dílen v Tušimicích muž se zaměstnaneckým číslem 1459. Původně vyučený strojní zámečník tam předával své zkušenosti učňům. Uběhlo dvacet let a tentýž muž se stal prvním zvoleným ředitelem DNT. Za několik dalších let pak předsedou představenstva a generálním ředitelem nově vzniklé akciové společnosti Severočeské doly. Dnes 79letý Vratislav Vajnar poskytl Hornickým listům rozhovor, ve kterém zavzpomínal na léta strávená v důlní společnosti.

V roce 1989, ještě před revolucí, jste byl zaměstnanci zvolen ředitelem DNT. To je z dnešního pohledu i historického hlediska dost kuriózní situace, aby byl ředitel volen... Jak k tomu došlo?

V Tušimicích jsem začínal v podnikových dílnách jako instruktor učňů, dále jsem pokračoval ve funkci mistra a vrchního mistra. Následně jsem v Závodě důlně-technického provozu pracoval ve funkcích hlavního mechanika, vedoucího výroby a následně hlavního inženýra – v té době už jsem absolvoval Vysokou školu báňskou. V roce 1989 mne překvapila nabídka od generálního ředitele SHD Ing. Pavla Musila na pozici jednoho z kandidátů do voleb ředitele DNT. Právě Pavel Musil byl prvním ředitelem, který byl v rámci celého SHD volen zaměstnanci. V té době převládala v Tušimicích snaha o větší kompetence dolu a získání větší samostatnosti ve vztahu k vedení v Mostě.

Na pětileté období tehdy volilo ředitele 160 delegátů z celého pracovního kolektivu. Krátce na to ale přišla revoluce, a ta dala snahám o samostatnost zcela jinou kvalitu a možnosti.

Byl jste ředitelem v letech, kdy se vzedmul vůči uhlí první odpor, způsobený jednak pozůstatky škod z neodsířených elektráren, jednak likvidací obcí. Vláda rozhodla v této vlně společenských nálad o útlumu těžby uhlí. Bylo těžké uhájit pozici hornictví?

Ten první, ale zásadní a snad ani ne překvapivý, odpor veřejnosti nastal začátkem listopadu 1989 demonstracemi v Teplicích. Lidé byli ze stavu ovzduší opravdu nešťastní, a oprávněně. Revoluce pak otevřela problematice životního prostředí dveře dokořán. Začala se hledat řešení, která si vyžadovala pokoru k lidem i přírodě, odbornost a komplexnost včetně nových zákonů. Odsíření elektráren, útlum těžby uhlí

a některých elektrárenských bloků, stanovení limitů těžby uhlí vůči obcím, tvorba zákonů k zajištění zdrojů na zahlazení důlní činnosti a mnoho dalšího. Dodnes si vzpomínám, jak jsem se, jako nový ředitel, omlouval občanům na shromáždění v Perštejně za likvidaci obcí při rozvoji Dolů Nástup Tušimice. Vztahy mezi horníky a obyvateli kraje byly v té době napjaté.

Změnila se ta atmosféra a napjaté vztahy?

O to jsme se museli zasloužit. Dobré vztahy s obcemi a městy na okraji těžby jsou základním předpokladem k rozvoji každé lokality, a my jsme je začali pěstovat od začátku. Bylo třeba si přiznat, že obce skutečně zažívají příkoří z těžby uhlí, a to je nutné vyvážit materiální i finanční podporou a rychlým řešením. Základem bylo jednat s nimi fér a říct pravdu. Nebyl jsem na to ale sám. Musím vzpomenout na váženého

kolegu Ing. Jiřího Jelínka, který byl pro vedení obcí zárukou daného slova. Stejně důležité byly technické útvary, které všechna ochranná opatření projektovaly přímo se zástupci obcí. Museli jsme ukázat, že to myslíme vážně a že to děláme s chutí, ne jako povinnost. Na tom stála komunikace Severočeských dolů, a myslím, že stojí dosud.

V roce 1994 se do jedné společnosti sloučily dva velkolomy. Jak moc bylo náročné sladit je? Nefungovala tam spíš rivalita? Bylo to z dnešního pohledu správné řešení, aby fungovaly v jedné společnosti?

Pro hornictví to bylo určitě dobré řešení. Jistě to způsobilo určité osobní hořkosti, ale nic závažného jsem řešit nemusel a pro celek to bylo dobré. Samozřejmě trvalo nějakou dobu, než si vše takzvaně sedlo. Dojíždělo se, část vedení pracovalo v Bílině, část v Tušimicích, což se ale zlepšilo výstavbou sídla v Chomutově, tedy na půli cesty. A musím zdůraznit, že jsme si s bílinskými kolegy pracovní i lidsky rozuměli.

Doly Bílina ale v té době nebyly v dobré kondici. Hrozilo, že se celý důl zavře. Jak se to podařilo odvrátit?

Těžba na DB je báňsky složitější a tím i ekonomicky náročnější. Posuzovat kondici dolu bylo ale nutné nejen z hlediska ekonomického, ale i společenského. Vnímám jsem výhody bílinského uhlí, které bylo a je dobré kvality a málo sirnaté, takže pro komunální sféru a pro domácnosti vysoce vhodné. To byl zřejmě i jeden z důvodů pro rozhodnutí spojit Doly Bílina a Doly Nástup Tušimice.

Bylo štěstím, že se DB a DNT neprivatizovaly jako zbývající část revíru?

O privatizaci SD se začalo mluvit v roce 2000. Byl o ni velký zájem, ze strany bohatých českých firem, z nichž některé jsou dnes na špičce úspěšnosti, i ze strany konkurence. Proto i vedení SD tehdy zvážilo a připravilo privatizační projekt. Tehdejší vedení odborů SD nás ale odmítlo podpořit v dalších jednáních s Fondem národního majetku a vládou. Protože jsem byl osobně angažovaný, nebudu hodnotit, zda

výsledek byl pro SD a okolní obce šťastným či nikoliv. To nechť posoudí čtenář.

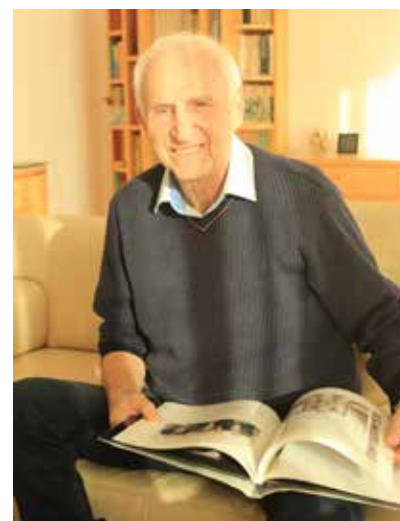
Co považujete za svůj největší úspěch ve vedení dolů?

Z vládou nařízeného spojení DB a DNT měla řada zainteresovaných obavy, v některých případech škodolibou radost. Výsledkem ale byla nakonec moderní, prosperující a respektovaná společnost, dobře nastartovaná pro další generaci. Bylo mi ctí, že jsem mohl v tak odborně silném kolektivu zaměstnanců Severočeských dolů pracovat.

Sledujete s obavami budoucnost českého uhelného hornictví?

Když jsem v roce 2006 na SD končil, měli jsme zpracované plány s výhledem ukončení těžby uhlí na DNT v roce 2035, na DB v termínu poněkud pozdějším. Z dnešního pohledu jsou i tyto letopočty přímo za dveřmi. Neznám už dnešní plány, ale při sledování zpráv vidím, že postoje k uhelné energetice se v Evropě i České republice velmi často mění.

Co bude asi za dalších třicet let? Zahlazování důlní činnosti a rekultivace už budou pravděpodobně skončené. Někde tam na okraji bývalého lomu budou sedět dnešní třicátníci, pít pivo a budou vzpomínat, jak kopali uhlí na Nástupu nebo Bílině, jak předali krajinu rekultivovanou a čistou zase přírodě. Já už tam s nimi sedět nebudu, tak jim mohu popřát jen hodně štěstí, pevně zdraví a Zdař Bůh.

Ing. Vratislav Vajnar

- vystudoval VŠB Ostrava
- v Dolech Nástup Tušimice pracoval od roku 1969
- v roce 1989 zvolen ředitelem DNT
- v letech 1994–2006 předsedou představenstva a generálním ředitelem SD
- v letech 1999–2003 předsedou představenstva Zaměstnavatelského svazu důlního a naftového průmyslu
- v roce 2013 obdržel cenu Český permon za celoživotní dílo

Dotační program zlepšil ovzduší v Mariánských Radčicích

Čtvrtým rokem běží v Mariánských Radčicích program na výměnu zastaralých způsobů vytápění za moderní. Podle starosty Jaroslava Sikory už přináší své výsledky. V zimním období se v obci výrazně zlepšila kvalita ovzduší. Současný dotační program pomáhá obyvatelům rodinných domů, v dalším kroku se chtějí Radčičtí zaměřit i na domy obecní.

Text: Kateřina Táborská
Foto: Tomáš Branda

Ze tří čtvrtin máme hotovo, hlásí obec

„Ze stovky rodinných domů máme 70 hotovo. Tři čtvrtiny domů už topí zcela bezemisně,“ říká starosta Jaroslav Sikora. Měření prašnosti dokládá, že dotace přinesly své výsledky. „Špatné ovzduší jsme většinou přičítali sousedství s hnědouhelným lomem, ale z měření je vidět, že v zimě jsme si za něj mohli také sami,“ podotýká starosta.

Mariánské Radčice vyhlásily dotační program na výměnu zastaralých způsobů vytápění za bezemisní v roce 2021. První rok obec rozdělila tři miliony, v těch dalších je vyčleněno pět milionů korun ročně. Obyvatelé mohou peníze využít na

pořízení tepelných čerpadel, solárních panelů a dalších ekologických zdrojů energií a vytápění. Na financování obec použila prostředků z darů Severočeských dolů. „Považuji to za skvělý způsob, jak peníze důlní společnosti dostat mezi lidi tak, aby z toho měli všichni prospěch. Obyvatelé ušetří náklady za topení a obec má zdravější ovzduší,“ myslí si starosta. Obecní dotace je přitom možné kombinovat s těmi státními, konkrétně s programem Nová zelená úsporám Státního fondu životního prostředí. V takovém případě mohly celkové dotace dosáhnout až půl milionu korun. „Vidíme i velký boom solárních elektráren na střechách rodinných domů. Velmi často lidé kombinují tepelné čerpadlo a fotovoltaiku.“ Výhodou obce je, že byla v minulosti elektrifikována, a tak je přenosová síť dostatečně robustní, aby umožňovala připojování nových zdrojů.

Bytové domy jako další výzva

Přestože starosta počítá, že přibližně desetina obyvatel se do projektu z různých důvodů nezapojí, považuje ho za velmi úspěšný. Pokračovat by teď chtěl v renovaci bytových domů ve vlastnictví obce. Ta jich má sedmnáct s přibližně 70 bytovými jednotkami. „Vesměs jde o staré domy s vysokou spotřebou energií, některé mají neekonomické přímotopy, další ještě kotle na tuhá paliva. Chceme jít dům od domu a řešit je komplexně tak, aby opatření měla smysl a vzájemně se doplňovala. Od energetických úspor formou zateplení, výměny oken, přes řešení způsobu vytápění a ohřevu vody až po instalaci nových zdrojů jako jsou fotovoltaiky,“ vysvětluje Jaroslav Sikora. Dosud radnice řešila v obecních

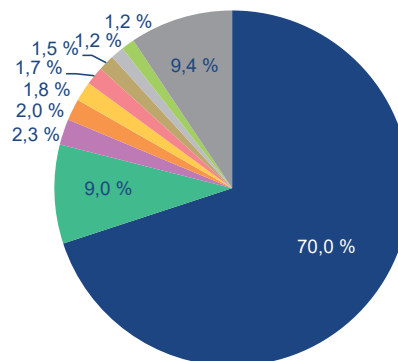
domech většinou havarijní stavy nebo je opravovala nahodile, což by měl nový přístup změnit.

K tomu má napomoci energetická studie, se kterou Mariánským Radčicím pomáhají společnosti Severočeské doly a ČEZ. Odborníci posoudí stav jednotlivých domů, navrhnou opatření a vyčíslí možné úspory a náklady na rekonstrukci. „Budeme pak moci postupně dávat do rozpočtu opravy jednotlivých domů a hledat dotační možnosti. Dotace je možné získat i na projektovou dokumentaci, čehož bychom rádi využili,“ doplňuje starosta. Závěry studie by měl rád hotové do konce letošního roku tak, aby příští rok mohla začít projektová příprava na rekonstrukci prvních bytových domů.

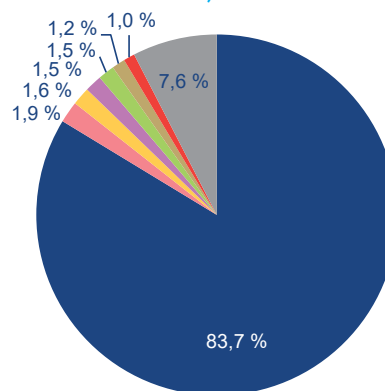
Nevhodné topení hlavním zdrojem prachu

Podobné kroky, jaké zvolily Mariánské Radčice, přispívají ke zlepšování ovzduší v celé republice. Předběžná zpráva Českého hydrometeorologického ústavu za rok 2023 konstatuje, že z hlediska kvality ovzduší byl tento rok mimořádně příznivý a koncentrace většiny znečišťujících látek dosáhly nejnižších hodnot za posledních deset let. Je však třeba dodat, že na výsledku se výrazně podílely příznivé meteorologické podmínky. Ze statistik dlouhodobě vyplývá, že hlavním zdrojem emisí polévatého prachu jsou právě domácnosti. „Emise do ovzduší klesají, ve struktuře emisí se zvyšuje význam malých a mobilních zdrojů znečišťování ovzduší. Přetrvávajícím problémem je vysoký podíl emisí do ovzduší pocházejících ze spotřeby paliv v domácnostech. Je to způsobeno zejména lokálním vytápěním tuhými

Podíl jednotlivých sektorů na celkových emisích PM₁₀ v roce 2021.

Podíl jednotlivých sektorů na celkových emisích PM_{2,5} v roce 2021.

- Domácnosti: Vytápění, ohřev vody, vaření
- Polní práce (orba, sklizeň apod.)
- Zemědělství, lesnictví, rybolov: Nesilniční vozidla a ostatní zdroje
- Těžba nerostných surovin (mimo uhlí)
- Fugitivní emise z pevných paliv: Těžba a manipulace s uhlím
- Veřejná energetika a výroba tepla
- Silniční doprava: Otěry pneumatik a brzd
- Silniční doprava: Automobilová silniční abraze
- Silniční doprava: Osobní automobily
- Ostatní zdroje
- Spalování rostlinného materiálu
- Ostatní

palivy,“ konstatuje Zpráva o stavu životního prostředí v roce 2022, vypracovaná Ministerstvem životního prostředí. Konkrétně – lokální zdroje vytápění a ohřevu vody tvoří 70 % emisí suspendovaných částic PM₁₀, u frakcí PM_{2,5} to bylo 83,7 %. Jednoduše řečeno jde o pevné částice v ovzduší, PM₁₀ jsou hrubší, PM_{2,5} jemnější. „Vytápění domácností velmi ovlivňuje kvalitu ovzduší v sídlech, neboť emise zejména z lokálních topenišť bývají vypouštěny z nižších komínů než v případě emisí z průmyslových zařízení. Nemají proto možnost se v okolním vzduchu rozpptýlit, a obyvatelstvo tak mohou ohrožovat ve vyšších koncentracích,“ dodává Zpráva MŽP.

Loučení s nejvýkonnějším

Práce střelmistra udělala 5. prosince 2023 hlučnou a definitivní tečku za unikátním velkostrojem z dolu Bilina. Zakladač ZP 10 000/Z81, v době svého vzniku největší v tehdejší Československu, sloužil na skrývce dlouhých 45 let. Navždy po něm zůstane výsypka Pokrok.

Text: Kateřina Táborská
Foto: Jan Böhml a archiv SD

Suroviny z velkostroje znovu poslouží

Skrývkový velkostroj byl z provozu odstaven již v květnu 2022. K jeho definitivní likvidaci však došlo až na přelomu loňského a letošního roku. Ujala se toho společnost Kovodemont, která zajistí vrácení využitelných surovin ze stroje do

oběhu. Už v předstihu pracovníci SD odmontovali veškeré části, které je možné využít jako náhradní díly pro jiné stroje. „Odstřel hlavních částí zakladače byl zvolen proto, že je snazší a bezpečnější, než demontáž jednotlivých částí ve velké výšce,“ vysvětlil manažer útvaru péče o majetek SD Jiří Kolman a dodal: „Na

ZP 10 000/Z81 v datech

Teoretický výkon:

10 000 m³/h

Hmotnost:

2 952 t

Délka:

236 m

Výška:

54 m

Délka výložníku:

130 m

Délka spojovacího mostu:

100 m

Rychlost kráčení:

90 m/h

Max. vodorovný dosah stroje:

266 m

Maximální výškový dosah:

40 m

Úhlový provozní rozsah otoče:

180°

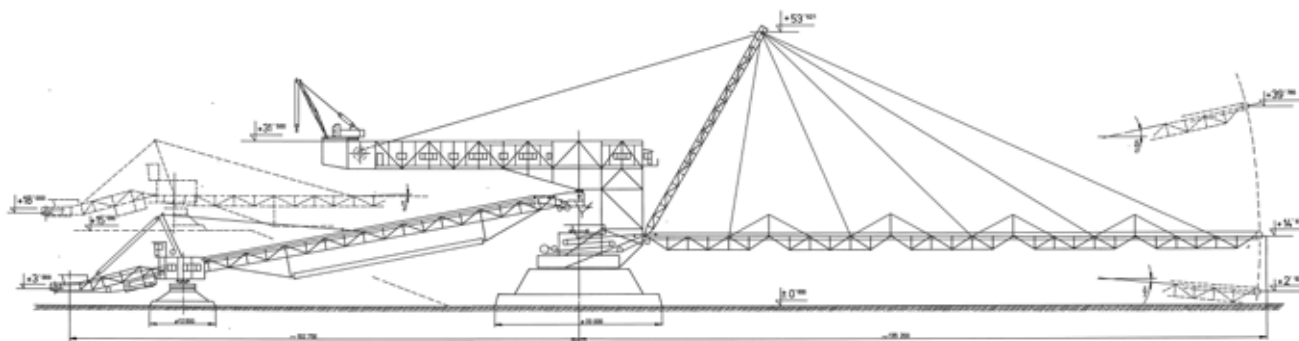
Doba provozu:

1978–2022

Množství přesunutých hmot:

370 000 000 m³

ším zakladačem

samotném stroji už nebylo co pokazit, ale bylo třeba věnovat pozornost bezpečnosti.“ Odstřel na vnitřní výsypce nedaleko Ledvic proběhl přesně podle plánu a během prvních měsíců roku 2024 stroj postupně mizí. Odstřelený velkostroj byl nahrazen na nejvyšší etáži vnitřní výsypky zakladačem ZPD 8 000/Z 98, který disponuje obdobnými výkonovými a dosahovými parametry.

Unavený velkostroj

V letech 2009 (ZPDH 6 300.1-CZ) a 2018 (ZPDH 6 300.2-CZ/Z 103) získaly Doly Bílina dva nové zakladače, a tak ten nejstarší z roku 1978 již nebyl potřebný. Mnoho let provozu se navíc podepsalo na jeho technickém stavu. „*Na nosných částech kráčivého podvozku se výrazným způsobem začala projevovat únava materiálu. Případná výměna kráčivého podvozku by byla vzhledem k nutnosti demontáže horní stavby ekonomicky nepřijatelná. Nosná ocelová konstrukce velkostroje byla ve velké míře negativně ovlivněna rozsáhlou hloubkovou korozí. Kulová dráha Ø 16 m vykazovala vysoký stupeň opotřebení. Pohony dopravní linky byly zastaralé a značně opotřebené. Celková úroveň technického stavu zakladače se přibližovala nevalné úrovni, což je v zásadním rozporu se standardy bezpečného provozování velkostrojů na SD. Případná generální oprava zakladače, rozšířená o výměnu kráčivého podvozku, by nebyla v žádném případě rentabilní,*“ vysvětlil Jiří Kolman.

Nejvýkonnější zakladač z Vítkovic

Projekční práce na vývoji zakladače s výkonem až 10 tisíc m³ za hodinu, společně se stejně výkonným rýpadlem, začaly ve vítkovických strojárnách již v roce 1968. Projektanti použili celou řadu technologických inovací – podvozek tvořily čtyři zdvihové válce, podařilo se snížit jeho hmotnost, stroj byl schopen zakládat i během kráčení. Samotná montáž začala v roce 1974 na montážním místě Pitrlink v Bílině a skončila o tři roky

později. První kubíky zeminy však v rámci zkušebního provozu přemístil až v roce 1978 poté, co bylo dokončeno i rýpadlo K 10 000. V té době šlo o nejvýkonnější stroje v tehdejší Československu.

O svůj primát přišel tento zakladač v roce 1985, kdy Vítkovice zkonstruovaly zakladač o výkonu 13 000 m³/h umístěný na Radovesické výsypce Dolů Bílina. Přestože byl výrazně mladší, starý ZP 10 000/Z81 ho přežil. Radovesický zakladač byl po

zastavení provozu na této vnější výsypce v roce 2003 sešrotován. Jediné, co z něj zůstalo, pak posloužilo znovu staršímu kolegovi. V roce 2003 byl původní kráčívý podvozek spojovacího mostu nahrazen housenicovým ze zakladače ZPD 13 000.

Zásluhy o Pokrok

Původně ZP 10 000/Z 81 pracoval v prostoru lomu Emerán nedaleko elektrárny v Ledvicích. Jeho domovskou lokalitou se ale na řadu let stala vnější výsypka Pokrok u Duchcova. Pracoval zde dlouhých 28 let a za tu dobu stihl uložit okolo 260 milionů m³ zemin z prvního skrývkového řezu. Tento jediný stroj dokázal vytvořit celé těleso výsypky s konečnou rozlohou přes 700 hektarů.

Generální opravy se stroj dočkal nejprve v roce 1995 a poté byl v roce 2003 vyměněn zmíněný podvozek. Jako první velkostroj v Severočeských dolech byl v roce 2014 opatřen odhlučňovacími válečky na dopravních linkách, což pomohlo snížit hlukovou zátěž v nedalekých Ledvicích.

Svého cíle na Pokroku dosáhl zakladač v únoru roku 2010 a čekal ho přesun na

nejvyšší etáž vnitřní výsypky. Tam pracoval velkostroj až do 5. května 2022. Devětadvacet členů jeho posádky se se strojem rozloučilo a postupně se přesunuli na jiné velkostroje.

Po technickém unikátu ZP 10 000 nezbyla jen hromada šrotu, ale také kronika, kterou si její posádka 45 let vedla. Nabízí pohled na výkony stroje či opravy, ale mapuje i život členů posádky, jejich volnočasové aktivity, oslavy, dárcovství krve, organizaci akcí pro děti, sportovních klání.

- 1 Zakladač pracoval od 80. let minulého století na Pokroku.
- 2 Jako první velkostroj v SD byl vybaven speciálními odhlučňovacími válečky na dopravních linkách.
- 3 Do výslužby odešel zakladač 5. května 2022.
- 4 Za dobu své historie přemístil zakladač okolo 370 milionů m³ hmot.

Vánoce na blátě

1

Předvánoční výkyvy počasí a prudké srážky vedly k řadě komplikací, které vyústily v sesuvy půdy na závěrných svazích dolu Nástup Tušimice u Černovic. Pracovníky Skrývky i úseku odvodnění tak čekaly náročné svátky. Poslední podobnou situaci museli řešit při letních přívalových deštích před pěti lety.

Text: Kateřina Táborská
Foto: Jan Böhmm, Kateřina Táborská

2

Mráz-teplo, sníh-děšť

Během prosincového ochlazení zmrzla půda tak, že se stala nepropustnou. Pak ale místo sněžení začalo od 18. prosince silně pršet. „*Dlouhodobě prší vlastně již od října, takže srážky jsou tuto zimu vyšší než standard. Před vánočními svátky spadlo přibližně 30 mm na m² plochy,*“ říká Jan Hlaváček, vedoucí provozního úseku OČV. Při takovém množství už se voda neměla kam vsáknout, a došlo proto k sesuvům. Geotechnik Ing. Milan Větrovský jich v lokalitě DNT zmapoval celkem dvanáct, největší z nich v oblasti PD 226, 227 a pod černovickou nádrží. Tam sesuv způsobil odtržení bezpečnostního přepadu z jímky čerpací stanice, a narušil tak řízený odvod vody na dno lomu k hlavní čerpací stanici. Milan Větrovský odhaduje, že do pohybu se dalo přes 100 tisíc kubíků zeminy. Největší nápor nastal 23. prosince a zabezpečení a první odstraňování škod pokračovalo i během vánočních svátků. „*V některých místech ohrožovaly sesuvy pásové dopravníky, v jednom případě byla pásovka přímo zasažena. Vzhledem k nižšímu plánu těžby skrývky v letošním roce by nás tato situace neměla nijak ohrozit,*“ vysvětlil vedoucí Skrývky DNT Jiří Nebeský.

Náročné severní svahy

Podle Milana Větrovského patří severní závěrné svahy DNT k trvale problematickým lokalitám, kterým se věnuje velká pozornost. Přes 15 let trvající snahu o jejich stabilizaci se sesuvy občas vyskytnou. „*Je to dané geologickými podmínkami. Do lokality zasahuje třetihorní čedičový podzemní výlev vulkanického původu, který si můžeme představit jako v podzemí ukrytou horu. Okolo ní bylo ve třetihorách jezero. Když se pak ve čtvrtohorách začala vytvářet současná pánev, kolem hory terén poklesával, což vedlo k potrhání vrstev nadložních jílovců. Ty jsou příčinou sesuvů,*“ popisuje situaci Milan Větrovský. Pracovníci Skrývky proto věnují těmto svahům mimořádnou pozornost, a je na nich vybudováno množství stabilizací. „*Takhle dokonalé a krásné závěrné svahy na žádné jiné šachtě v České republice nenajdeme,*“ podotýká Větrovský. Kamenné stabilizace odolaly nepříznivým podmínkám, nové sesuvy ale nastaly vedle stávajících kamenných stabilizací a mezi nimi. Čtyři sesuvy se objevily také podél PD 225, kde je příčinou jejich vzniku poddolování území bývalým dolem Václav, uzavřeným v roce 1968.

3

4

Likvidace potrvá až dva roky

Odstraňování škod na severních svazích DNT bude zřejmě trvat celý letošní i příští rok. Geotechnici dolů provedli v lednu přesné zaměření jednotlivých sesuvů a vypracovali plán jejich likvidace. „Bude nutné nejprve odtěžit rozbředlé hmoty. Na rekultivovaných plochách, kde nehrozí rizika poškození pásových dopravníků, bude zřejmě postačovat přetvarování svahů. Jinde bude třeba stabilizovat svahy lomovým kamenem,“ vysvětlil další postup Milan Větrovský. „V současné době již jsme schopni se podílet na sanaci těchto skluzů s postupným odtěžením rozbředlých hmot na pásovou dopravu a následným založením na výsypku zakladačem druhého řezu,“ říká k tomu vedoucí Skryvky. Další úpravy si bude vyžadovat systém odvodnění, například zkapacitnění příkopů a přeložky odvodnění. Plné ruce práce mají teď také pracovníci úseku odvodnění. „Retenční prostor hlavní čerpací stanice byl a je i v současné době extrémně zatížený přítokem důlních vod. Odhadem jen z deštových srážek z 18. prosince přiteklo do retenčního prostoru čerpací stanice navíc až 200 tisíc kubíků vody. V dole vznikla velká vodní plocha, kterou i nyní odčerpáváme. Podle předpovědí očekávám, že letošní zima bude z pohledu odvodnění lomu velmi náročná,“ doplňuje Jan Hlaváček.

5

- 1 Rozsáhlý sesuv pod černovickou nádrží.
- 2 Rekonstrukci budou vyžadovat i odvodňovací prvky.
- 3 Až 200 tisíc kubíků vody musel pobrat retenční prostor čerpací stanice v kritické dny po 18. prosinci.
- 4 Sesuvy poškodily také pásové dopravníky.
- 5 Geotechnik Milan Větrovský při zaměřování sesuvů půdy na DNT.

90 let od tragédie dolu Nelson

Horníci z celé České republiky i ze sousedního Saska, představitelé měst, obcí i kraje, členové spolků, záchranáři a také potomci obětí se začátkem ledna sešli u památníku obětí důlního neštěstí na dole Nelson v Oseku. Velký slavnostní program připomněl, že od největší hornické katastrofy severních Čech uplynulo 90 let. Poklonit se památce zemřelých horníků přišli v tradičních uniformách i zástupci Severočeských dolů.

Text: Kateřina Táborská
Foto: Tomáš Branda

Pietní akt zorganizovalo město Osek ve spolupráci se Spolkem severočeských havířů. Starosta města Václav Krtek připomněl důležitost uchovávání těchto tradic a jmenovitě poděkoval řediteli Severočeských dolů Ivo Pěgřímkoví a řediteli pro vnější vztahy Rudolfovi Kozákovi za podporu nejen této akce, ale i kulturního života v Oseku.

Po položení květin a pietním aktu u pomníku se desítky uniformovaných horníků v čele s hornickou dechovkou vydaly na průvod městem ke klášteru. Lesk a barevnost mu dávaly především slavnostní uniformy spolků z Lengefeldu a Pobershau ze saského Krušnohoří i skupina malých permoníků v čele se svatou Barborou

1

1 Slavnostního uctění památky se zúčastnili horníci nejen z Česka, ale také ze sousedního Saska.

2 Krátkou modlitbu u památníku následovala mše v klášterním chrámu.

3 Památce horníků se poklonili zástupci SD.

4 V oseckém kostele se konal koncert a mše.

5 Součástí slavnosti bylo otevření výstavy s hornickou tematikou..

2

3

z Oseka. V klášterním kostele následovala bohoslužba za zemřelé, doplněná o koncertní vystoupení žáků.

Celý slavnostní program uzavřela vernisáž výstavy v galerii Turistického informačního centra ve vstupních prostorech kláštera. Věnuje se nejen památce obětí důlního neštěstí na Nelsonu, ale také hornickým tradicím. Historické artefakty zapůjčilo Podkrušnohorské technické muzeum v Kopistech a doplnila je expozice dobové hornické kuchyně a výstava sošek permoníků dětí ze ZŠ Osek.

4

5

Příčinu důlního neštěstí v Oseku se nikdy nepodařilo objasnit

Ve středu 3. ledna roku 1934, krátce před pátou hodinou odpolední, se v Oseku i Duchcově zachvěla země. Pod lidmi bruslicími na rybníku Barbora začal praskat led. Už se stmívalo, takže plamen, vyšlehnutý nad Nelsonem, ozářil nebe. Lidé z Oseka i Duchcova spěchali směrem k dolu. Trosky na povrchu byly jen malým odrazem neštěstí, které se odehrálo pod zemí, a dávaly tušit jeho rozsah. V dole zůstalo pohřbeno 140 horníků.

Text: Kateřina Táborská
Foto: Státní okresní archiv Most

K neštěstí se ihned sjeli záchranáři a pokusili se o první záchranné práce. První den to záchranné čtyři zkusily sedmkrát, na povrch ale vynášely jen mrtvé. Jako jediná možná úniková cesta pro horníky v dole se nakonec ukázala větrací jáma VII, kterou unikla čtveřice mužů. Byli však z celé odpolední směny jediní. Dolem otřásaly další detonace a požáry, záchranné práce se stávaly nebezpečnými a zároveň zbytečnými. 5. ledna byly proto záchranné práce zastaveny a báňský úřad rozhodl o uzavření jam.

Teprve postupně se záchranářům vyjevoval obrovský rozsah zkázy, který

se v podzemí během několika minut odehrál. Exploze zasáhla na 30 kilometrů chodeb, rychlost tlakové vlny přesáhla rychlost zvuku a smetla všechno, co jí stálo v cestě, včetně lidských těl.

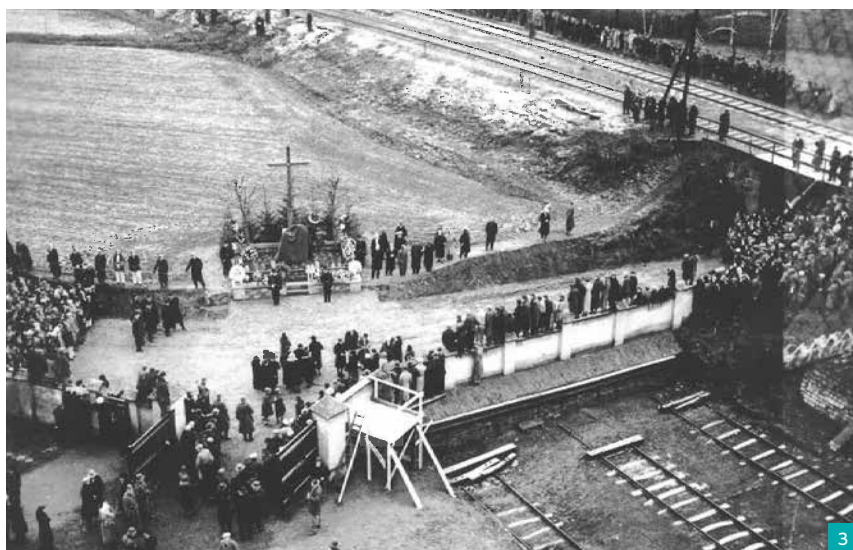
Pohřeb prvních třinácti obětí se konal na oseckém hřbitově pět dní po neštěstí a horníky na poslední cestě podle tehdejších údajů doprovodilo až 60 tisíc lidí. Velká část horníků však na uložení do hrobu čekala řadu měsíců i let. Poslední oběti se podařilo vyprostit až čtyři roky po neštěstí, čtyři havíři nebyli nalezeni nikdy.

Kromě 140 mužů, kteří zemřeli pod zemí, si výbuch vyžádal i dvě oběti na povrchu v troskách třídírnny a další dva lidé zemřeli při zmáhacích pracích v létě 1934. Po tragédii zůstalo 128 vdov a 266 sirotek. Ve veřejné sbírce se pro pozůstalé vybralo 3,3 milionu Kčs, které se rozdělily mezi vdovy a sirotky, nicméně vyplácení peněz provázely spory a průtahy.

Důl Nelson pocházel z roku 1876, kdy ho nedaleko oseckého nádraží otevřel Angličan William Refeen. V době neštěstí však už byl důl majetkem Mostecké společnosti. Šlo o rozsáhlé důlní dílo o pěti revírech,

2

3

- 1 Důl Nelson III před neštěstím.
- 2 První odklízecí práce po výbuchu.
- 3 Odhalení prvního památníku, na který se složilo osazenstvo dolu. U bývalého vchodu do dolu stojí dodnes.

soustředěných k jedné těžební jámě, označené Nelson III, s komplikovanými dopravními trasami. Zavedení nového způsobu dopravy uhlí společně s charakteristickými vlastnostmi zdejšího uhlí podle tehdejších svědectví způsobovaly vznik velkého množství jemného uhlého prachu.

Společně s vysokými teplotami až 38 °C představoval důl velmi náročné pracovní i bezpečnostní podmínky. Vyšetřování neštěstí ukázalo na uhlý prach jako na hlavního viníka výbuchu. Co tento výbuch iniciovalo a kde přesně, se však nikdy nepodařilo zjistit a závěr šetření zněl: zásah

vyšší moci. Některé svědecké výpovědi obviňovaly správu dolu ze zanedbávání bezpečnosti, zejména nedostatečného odstraňování uhlého prachu, ani toto však nebylo vyšetřováním prokázáno. Jedním z důsledků neštěstí bylo ještě tentýž rok přijetí nového zákona o báňské inspekci.

Památník v Oseku měl původně stát na Ostravsku

Památník nedaleko horního nádraží v Oseku připomíná oběti neštěstí již od roku 1935. Jeho autorem je sochař Karel Pokorný. Bronzové desky nesou jména 144 obětí – 142 přímo z dolu, další dva pak zemřeli při zmáhacích pracích. Právě na tomto místě se každoročně vzpomínkové akce konají. Ta letošní byla vzhledem ke kulatému výročí mimořádná.

Text: Kateřina Táborská
Foto: Tomáš Branda

Památník byl odhalen přibližně s ročním odstupem po tragédii, 5. května roku 1935. Tvoří ho truchlící sousoší muže a ženy, kteří hledí do zasypávaného hrobu. Před nimi pak leží sedm desek – jedna s nápisem Nelson a letopočtem 1934, zbývajících šest nese jména obětí. V době odhalení byl památník citlivě zasazen do přírodního prostředí, což pozdější úpravy v 80. letech minulého století trochu poškodily.

Není bez zajímavosti, že tento památník měl původně stát úplně jinde. Několik let před tragédií ho chystali malíř a architekt Josef Grus a sochař Karel Pokorný pro Orlovou na Ostravsku. K výbuchu metanu a uhelného prachu v dole Nová Jáma (později Důl Lazy) tam došlo v roce 1919 a neštěstí si vyžádalo 92 obětí.

Sousoší podle původního návrhu sochaře Pokorného realizovali studenti hořícké odborné kamenické a sochařské školy. Od roku 1978 je národní

kulturní památkou a památkový katalog ho charakterizuje jako „kvalitní sousoší, které patřilo ve své době k předním sochařským dílům heroizujícím sociální tragédii“.

Jak však upozornil starosta Duchcova při vzpomínkové akci, nejde o jediné vzpomínkové místo ve městě. „Na oseckém hřbitově leží 116 z obětí tohoto neštěstí. Jsme si vědomi odpovědnosti za zachování jejich památek, proto usilujeme ve spolupráci s Krajským úřadem Ústeckého kraje a Ministerstvem kultury ČR o opravu tohoto památného místa,“ řekl starosta Václav Krtek. Pohřebiště s hroby a žulovým památníkem vznikalo ve funkcionalistickém stylu v letech 1934–1938 tak, jak byla postupně z dolu vynášena těla mrtvých. Byť je pohřebiště v Oseku památkově chráněno, je v současné době ve velmi špatném stavu.

Úplně prvním památníkem, který připomínal zemřelé havíře, však byl ten, na který se složilo osazenstvo dolu Nelson III. Odhalen byl u příležitosti ročního výročí neštěstí přímo u vchodu do dolu. Kamenný pomník s křížem stojí dodnes při železniční trati u dolního nádraží v Oseku.

Jubilanti

leden–březen 2024

DOLY BÍLINA

Bouša Jindřich	hasič	HZS
Burda Tomáš	hasič - specialista	HZS
Weigend František	hasič - strojník	HZS
Delsart Petr	hasič - strojník	HZS
Pikal Vladimír	provozní zámečnick	PÚ-SJ
Macholán Tomáš	elektrikář velkостroje	PÚ-SJ
Konárek Jiří	řidič velkостroje	PÚ-SS
Král Ondřej	provozní elektrikář	PÚ-SS
Šuhaj Petr	provozní zámečnick	PÚ-SS
Lehký Zdeněk	elektrikář velkостroje	PÚ-SS
Schneider Petr	řidič PVZ	PÚ-TU
Zajkr Petr	řidič PVZ	PÚ-TU
Antoš Jakub	strojník v úpravně	PÚ-ÚU

DOLY NÁSTUP TUŠIMICE

Unzeitig Jiří	provozní zámečnick	Lom
Vorlíček Aleš	mechanik úseku - elektro	ÚDUT

PRODECO, a. s.

Hodinová Petra	vedoucí oddělení technické služby	Bílina
Langmajerová Lucie	referent archivace	Bílina

Revitrans, a. s.

Pelc František	řidič silničních motorových vozidel	AUB
Skuhra Stanislav	řidič silničních motorových vozidel	AUB
Lacina Radek	řidič pracovních strojů	B DDM
Sedláček Ladislav	řidič pracovních strojů	B DDM
Brejša Pavel	technik provozního úseku	VTP

SD – Kolejová doprava, a. s.

Kukula Ladislav	pochůzkář - zámečnick	KDEHO
-----------------	-----------------------	-------

DOLY BÍLINA

Duda Vladimír	přestavbář PD	PÚ-SJ
Vorreiter Milan	elektrikář velkостroje	PÚ-SS
Robe Marcel	elektrikář velkостroje	PÚ-TU
Malina Václav	řidič velkостroje	PÚ-TU
Baštinec Pavel	mechanik úseku - strojn	PÚ-TU
Malý Josef	přestavbář PD	PÚ-TU
Březina Robert	elektrikář velkостroje	PÚ-TU
Wiedemann Vilibald	řidič PVZ	PÚ-TU
Macholán Antonín	elektrikář velkостroje	PÚ-TU
Podskalská Martina	strojník v úpravně	PÚ-ÚU
Spieler Milan	provozní zámečnick	PÚ-ÚU

SPRÁVA a. s. CHOMUTOV

Zenker Radek	specialista ekon. a admin. podpory	Útvar ICT
Rejzek Martin	bezpečnostní manažer IKB	Útvar ICT

PRODECO, a. s.

Faigl Václav	technolog	Bílina
Stopka Tomáš	projektant - konstruktér (OK)	Bílina

Revitrans, a. s.

Prágl Zdeněk	řidič silničních motorových vozidel	AUB
Novák Rostislav	vedoucí provozu	AUB
Doležal Miloslav	řidič pracovních strojů	B DDM

SD – Kolejová doprava, a. s.

Kuchař Jan	řidič zemních strojů	Bílina
Veinhodová Jitka	revírník dopravy	Bílina

DOLY BÍLINA

Jelínek Roman	provozní elektrikář	PÚ-SJ
Zápotocký Josef	vedoucí řidič velkостroje	PÚ-SJ
Krúpa Petr	vedoucí úseku	PÚ-SS
Makuka Stanislav	vedoucí řidič velkостroje	PÚ-SS
Čavdarov Jan	vedoucí výroby	Úsek ř. výr.

DOLY NÁSTUP TUŠIMICE

Kender Michal	provozní elektrikář	Skrývka
---------------	---------------------	---------

PRODECO, a. s.

Pressler Miroslav	mistr strojn	Tušimice
-------------------	--------------	----------

Revitrans, a. s.

Fanta Václav	řidič silničních motorových vozidel	AUB
Brezák Milan	řidič pracovních strojů	B DDM

Radosti v *Radosti* již 44 let

Text: Petr Nad'
Foto: Archív odborové organizace
Revitrans, a. s.

Počátky letního dětského tábora Radost u obce Stvolínky nedaleko České Lípy sahají do sedmdesátých let minulého století, kdy se zaměstnanci DNT usnesli na výstavbě letního rekreačního střediska pro své děti. Místo výstavby budoucího tábora bylo vybráno opravdu dobře, blízké okolí je ze tří stran obklopeno lesy s množstvím pískovcových skal. První ostrý pobytový rok se uskutečnil již v roce 1980.

Samotné ubytování dětí a personálu bylo v tomto táboře, zpočátku dokonce mezinárodním, umožněno dle věku dětí ve dvou velkých chatách Liptov (10× 4 lůžka), 21 chatičkách (4 lůžka) a ve stanech s podsadami, postavených na louce nad vlastním táborem. Celková možná kapacita tábora tehdy byla až 300 osob. Uprostřed stanového tábora bylo fotbalové hřiště, které spolu s rybníkem u hlavní budovy, sloužící jako kuchyň a jídelna, poskytlo dětem bohaté sportovní vyžití. Jak postupoval čas, byla vystavěna tělocvična v zadní části tábora a došlo k zániku jeho horní stanové části. Pro potřeby a očistu dětí a jejich vedoucích, ubytovaných v chatičkách, je využívána samostatně stojící sociální budova, za kterou jsou dodnes patrné schody vedoucí na dřívější část již neexistujícího stanového tábora. Chaty Liptov mají dokonce své vlastní sociální zázemí. Dále se zde nachází kulturní a skladové

prostory, ošetřovna i nezbytná izolace. Druhé fotbalové hřiště bylo a je dodnes u příjezdové cesty ke středisku.

Jak si leckdo ještě možná vzpomene, jezdilo se kdysi během letních prázdnin na tři třítydenní turnusy, nyní jsme ovšem rádi, že je možné uskutečnit čtrnáctidenní turnusy. V posledních letech byly pořádány odborovou organizací DNT tři pobyty nejen pro děti zaměstnanců DNT, ale již mnohdy pro jejich vnoučata. Hlavně vedoucí turnusů by mohli popsat skoro nadlidský výkon se složením týmu nadšenců, kteří jsou ochotni obětovat dva týdny své dovolené či osobního volna na úkor rodiny, aby cca 130 dětem zpříjemnili prázdninový pobyt v táboře. Z velké části se personál skládá ze studentů a důchodců. Všem těmto lidem, na všech pozicích, tudíž přísluší velikánské poděkování, že umožňují dětem prožít 14 dní uprostřed přírody s bezva

partou. V roce 2023 si letní prázdniny v táboře užilo ve třech turnusech celkem 320 dětí a myslíme si, že si tábor vede velice dobře, neboť pobyt si chválí rodiče a hlavně děti, které se na letní tábor do Stvolínek rády vrací. Na rok 2024 se nám podařilo sehnat novou partu nadšenců, takže bude tábor rozšířený o další, čtvrtý turnus. Veliké plány máme i do budoucna...

Nutno konstatovat, že vzhledem k převážně letnímu provozu tábora a k jeho více než 40letému stáří jsou nutné nové investice do oprav, výměn a obnovy zařízení umožňujícího chod tábora při současné kapacitě 160 osob. Každým rokem proběhly a probíhají potřebné opravy, k jejichž provedení mohlo dojít i díky pomoci Severočeských dolů, potažmo dceřiných společností, za což jim přísluší veliké poděkování. Během posledních let například proběhlo očištění a následné natření střech všech budov, oprava podlahy v tělocvičně, došlo k vyčištění zaneseného dna rybníka, výměně elektroinstalace na chatkách, výměně vodovodních trubek a instalaci filtrů pro odběr vody z vlastní studny, výměně boční zdi na Liptovu I., opravě okenic v chatkách, vyčištění a zakrytování půdního prostoru chatiček, rekonstrukci propadlé podmačené stěny jídelny a mnoha dalším činností, zajišťujícím bezproblémový a bezpečný chod tábora. V průběhu let jsme se též museli mimo jiné zabývat vloupáním, krádeží drobných kovových součástí, a dokonce i krádeží sloupového trafa.

V nejbližších letech čeká tábor změna, která nám věru radost nedělá. Jedná se o výstavbu obchvatu Stvolínek, která sice uleví obci Stvolínky, nicméně silnici s velkým provozem automobilové dopravy přesune do blízkého sousedství areálu tábora. Mezi silnicí a táborem by měl vzniknout val zajišťující odhlučnění silničního provozu.

Přesto si přejeme a uděláme pro to, co bude v našich silách, aby naše děti, vnoučata a leckdy již i pravnoučata mohly i nadále užívat krásy tohoto místa a okolního prostředí, získávat nejen nové kamarády, zkusit nové věci, ale získat i nezapomenutelné

zážitky a vzpomínky. Je potěšující, že i v dnešní uspěchané době se najdou jedinci i menší kolektivy, které jsou ochotny nezištně pomoci při drobných opravách.

Ještě jednou srdečně děkujeme všem, kteří se aktivně zapojili či zapojují do dění tábora, nebo poskytli malé i větší sponzorské dary. Tímto bychom vás též rádi informovali o možné prohlídce tábora. V případě většího množství lidí se zájmem o prohlídku je možné strávit pohodové odpoledne v krásném prostředí tábora, třeba i s opékáním špekáčků u táboráku.

1 Dětský tábor nabízí ubytování ve čtyřlůžkových chatičkách.

2 Tábor je obklopen krásnou přírodou Českolipska, s lesy, skalami a rybníky.

3 4 Stavba tábora probíhala v 70. letech 20. století svépomocí, jak dokládají archivní snímky.

Nabídka odborářských rekreací pro rok 2024

Rekreační středisko MLADOTICE

Okres Plzeň sever, chaty jsou dvou-, tří- a čtyřlůžkové, středisko se nachází na louce v údolí, obklopené lesy u řeky Střely. Doprava je individuální, lze ji i zajistit. Pobyť začíná obědem, končí se snídaní (do 10 hod.). Do určených chat (poplatek 50 Kč/den) je možno vzít s sebou psa. Doprava lze objednat – účtují se reálné náklady. Další podrobnosti na www.rsholnaamladotice.cz.

Termíny

turnus	od	do	dní
I	22.06.	29.06.	7
DT DDM	29.06.	06.07.	7
II	06.07.	13.07.	7
III	13.07.	20.07.	7
DT Elanho	20.07.	27.07.	7
IV	27.07.	10.08.	7
V	10.08.	17.08.	7
DT Elanho	17.08.	24.08.	7
VI	24.08.	07.09.	14
VII	07.09.	14.09.	7
VIII	14.09.	21.09.	7
KR-1	21.09.	23.09.	2
KR-2	27.09.	29.09.	2

Ceny rekreace

2024	7 DNÍ		14 DNÍ	
	dítě 3–12 let	dospělý	dítě 3–12 let	dospělý
Zaměstnanec	4 200 Kč	5 250 Kč	8 400 Kč	10 500 Kč

Jednorázový poplatek za dítě do 3 let činí 100 Kč / 7 dní, bez nároku na stravu a lůžko.

Ceny víkendové rekreace – 2 dny (48 hod.)

2024	dítě 3–12 let	dospělý
Zaměstnanec	1 200 Kč	1 500 Kč

Termíny víkendové rekreace:

- 1) 21.09.–23.09. 2024 se stravou (začíná v sobotu obědem a končí v pondělí snídaní)
- 2) 27.09.–29.09. 2024 se stravou (začíná v pátek večerí a končí v neděli obědem)

Rekreační středisko HOLNÁ

RS se nachází v lese v CHKO, na břehu chovného rybníka, 6 km od Kardašovy Řečice, chaty jsou tří-, čtyř- a šestilůžkové, plná penze, doprava je individuální. Pobyť začíná obědem a končí snídaní (do 10 hod.). Nutná povolenka vjezdu do CHKO. Do určených chat je možno vzít s sebou psa (poplatek 50 Kč/den). Doprava lze objednat – účtují se reálné náklady. Další podrobnosti naleznete na www.rsholnaamladotice.cz.

Termíny

turnus	od	do	dní
I	15.06.	29.06.	14
II	29.06.	13.07.	14
III	13.07.	27.07.	14
IV	27.07.	10.08.	14
V	10.08.	24.08.	14
VI	24.08.	07.09.	14
VII	07.09.	14.09.	7
VIII	14.09.	21.09.	7
KR	21.09.	23.09.	2
KR	27.09.	29.09.	2
KR-1	21.09.	23.09.	2
KR-2	27.09.	29.09.	2

Ceny rekreace

2024	7 DNÍ		14 DNÍ	
	dítě 3–12 let	dospělý	dítě 3–12 let	dospělý
Zaměstnanec	4 200 Kč	5 600 Kč	8 400 Kč	11 200 Kč

Jednorázový poplatek za dítě do 3 let činí 100 Kč / 7 dní, bez nároku na stravu a lůžko.

Ceny víkendové rekreace – 2 dny (48 hod.)

2024	dítě 3–12 let	dospělý
Zaměstnanec	1 325 Kč	1 660 Kč

- 1) 21.09.–23.09. 2024 se stravou (začíná v sobotu obědem a končí v pondělí obědem)
- 2) 27.09.–29.09. 2024 se stravou (začíná v pátek obědem a končí v neděli obědem)

CHATA Č. 8 + 9	7 DNÍ	14 DNÍ
za každou osobu	+ 450 Kč	+ 900 Kč

Rekreační středisko SLOUP

Nalézá se poblíž Nového Boru, ubytování v chatách a v budově, všechny chaty mají vlastní soc. zařízení. Pěkné vycházkové trasy malé náročnosti, mnoho kulturních zajímavostí, v místě jezero na provozování vodních sportů, koupání a rybolov. Stravování v plné penzi. Do střediska je možno vzít s sebou psa. Nástupy rekreace vždy v sobotu od 14 do 17 hod., oběd bude kompenzován balíčkem na cestu při odjezdu z RS.

Doprava není zajišťována, na všechny turnusy je doprava individuální.

Další podrobnosti na

www.dolybilina.cz.

Termíny

turnus	od	do	dní
MDD	17.05.	19.05.	2
I	08.06.	15.06.	7
II	15.06.	22.06.	7
III	22.06.	29.06.	7
IV	29.06.	13.07.	14
V	13.07.	27.07.	14
VI	27.07.	10.08.	14
VII	10.08.	24.08.	14
VIII	24.08.	31.08.	7
IX	31.08.	07.09.	7
ZV2	13.09.	15.09.	2
ZV2	20.09.	22.09.	2
ZV6	27.09.	29.09.	2

Ceny rekreace

2024	7 DNÍ		14 DNÍ	
	dítě 3–12 let	dospělý	dítě 3–12 let	dospělý
Cizí	5 250 Kč	6 720 Kč	10 500 Kč	13 440 Kč
Zaměstnanec	4 830 Kč	6 615 Kč	9 660 Kč	13 230 Kč

Ceny víkendové rekreace – 2 dny (48 hod.)

2024	dítě 3–12 let	dospělý
Cizí i zaměstnanec	1 380 Kč	1 890 Kč

Oslavy MDD 2024 – RS Sloup

Oslavy MDD 2024 se konají po 3 dny v RS Sloup (v pátek odjezd, v neděli návrat), na děti dohlíží školený a zkušený personál. V ceně je nocleh na 2 noci v chatách, plná strava s rautovou snídaní a večeří, po celý den pitný režim, celodenní programy a soutěže o hodnotné ceny a sladkosti, v sobotu zajímavý výlet (bude upřesněn dle počasí), v pátek táborák a klobáska, večer disco. Podle počasí dobrovolná stezka odvahy pro nebojso. Účastníci jsou pojištěni. Na konci každý obdrží pamětní medaili.

Termín: 17.05.2024 – 19.05.2024

Plná cena poukazu: 2 300 Kč

Účastník hradí: 500 Kč za dítě

Upozorňujeme zájemce o závodovou a dětskou rekreaci, aby se přihlásili na příslušných výběrech Odborových organizací.

**STAROBYLÁ SLAVNOST
V HORNICKÝCH KROJÍCH,
S KONZUMACÍ PIVNÍ MASTI
SPOJENÁ, SE BUDE KONAT
V CHOMUTOVĚ A TO
V PÁTEK 26.4.2024.**

26.4.2024

CHOMUTOV

**135. SKOK
PŘES KŮŽI**

VŠB TECHNICKÁ | HORNICKO
UNIVERZITA | GEOLOGICKÁ
OSTRAVA | FAKULTA

*Sraz účastníků
před budovou ředitelství SD,
Boženy Němcové 5359;
odchod průvodu ve 14.00 h.*

*Skok přes kůži začne v 17.00 h
v městském divadle v Chomutově.*